

Talousrikosten yhteys konkurssimenettelyihin

Miten talousrikollisuutta ennaltaehkäistään konkurssimenettelyn avulla?

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Liiketalouden tradenomitutkinto

Kevät 2026

Erin Heikkinen

Koulutus Liiketalouden tradenomitutkinto
Tekijä Erin Heikkinen
Työn nimi Talousrikosten yhteys konkurssimenettelyihin
Ohjaaja Ari Sarviharju

Vuosi 2026

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin talousrikosten ja konkurssimenettelyjen välistä yhteyttä. Työn tavoitteena oli selvittää, mitä tarkoitetaan konkurssimenettelyllä, mitä tarkoitetaan talousrikollisuudella sekä havaita konkurssimenettelyn mahdollistamia keinoja talousrikollisuuden ennaltaehkäisyksi tulevaisuudessa. Aihe rajattiin tarkastelemaan tutkimusongelmaa osakeyhtiöiden näkökulmasta, ja työ toteutettiin ilman toimeksiantajaa.

Aiheen ajankohtaisuutta, merkittävyyttä sekä työelämälähtöisyyttä perusteltiin konkurssien laajalla yhteiskunnallisella vaikutuksella. Konkurssien määrän kasvaessa vuotuisesti ja talousrikollisuuden lisääntyessä tutkimusongelmalla on laaja yhteiskunnallinen intressi, joka koskettaa erityisesti julkista taloutta, työmarkkinoita sekä yritystoiminnan luotettavuutta.

Tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi työhön rakennettiin teoreettinen tietoperusta, jossa avattiin tutkimuksen kannalta relevantteja käsitteitä, kuten konkurssimenettelyä ja talousrikollisuutta. Luotettavaa tietoa kerättiin pääosin oikeuskirjallisuudesta, lainsäädännöstä sekä tieteellisistä tutkimuksista.

Tutkimus toteutettiin laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä, sillä sen avulla saatiin syvempi ymmärrys tutkittavan aiheen ominaisuuksista ja merkityksistä. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua, jonka avulla saatiin asiantuntevaa ja relevanttia tietoa tutkimusongelman selvittämisen kannalta. Haastattelun perusteella saadut tutkimustulokset vahvistivat tietoperustan avulla kerättyä tietoa ja niiden välillä voitiin havaita selvä yhteneväisyys. Tutkimustuloksien avulla saatiin syvempää ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä sekä hahmotus sen monimuotoisuudesta ja ilmenemismuodoista laajassa kontekstissa.

Tutkimustulokset osoittivat talousrikollisuuden ja konkurssien välillä olevan vähintäänkin osittainen yhteys. Arviolta 10–20 prosentissa konkurssiyhtiöistä esiintyy rikosepäilyjä, joista yleisimpiä ovat velallisen epärehellisyys ja kirjanpitorikokset. Tutkimustulosten perusteella havaittiin konkurssimenettelyn tarjoavan keinoja eritoten talousrikollisuuden havaitsemiseen, mutta myös osittaiseen ennaltaehkäisyyn. Keskeisiksi ennaltaehkäiseviksi prosesseiksi havaittiin pesähoitajan velvollisuus tehdä tutkintapyyntö, erityistarkastuksen teettäminen, julkisselvitys sekä liiketoimintakielto. Ennaltaehkäisevän vaikuttavuuden todettiin kuitenkin olevan riippuvainen resursseista, minkä vuoksi vähävaraisten konkurssipesien osalta rikosepäilyjen selvittäminen voi jäädä rajalliseksi.

Yhteenvedon todettiin, että talousrikollisuuden ja konkurssimenettelyjen välillä on havaittavissa yhteys. Lisäksi todettiin konkurssimenettelyn toimivan merkittävänä prosessina talousrikollisuuden paljastamisessa, mutta sen tehostamiseksi vaadittaisiin kehittämistoimenpiteitä.

Avainsanat Konkurssimenettely, maksukyvyttömyys, talousrikollisuus
Sivut 34 sivua ja liitteitä 3 sivua

DP Bachelor of Business Administration
Author Erin Heikkinen Year 2026
Subject The connection between economic crimes and bankruptcy proceedings
Supervisor Ari Sarviharju

This thesis examined the connection between economic crime and bankruptcy proceedings. The aim of the study was to define the concepts of bankruptcy proceedings, economic crime, as well as to identify mechanisms within bankruptcy proceedings that may contribute to the prevention of economic crime in the future. The research was limited to the perspective of limited liability companies, and the study was conducted without a commissioning party.

The relevance, timeliness and relevance of working life of the topic were justified by the significant societal impact of bankruptcies. As the number of bankruptcies continues to increase annually and economic crime becomes more prevalent, the research problem holds broad societal importance, particularly in relation to public finances, labor markets and the reliability of business activities.

To ensure the reliability of the study, a theoretical framework was established, focusing on key concepts related to bankruptcy proceedings and economic crime. The data was primarily collected from legal literature, legislation and previous academic research.

The study was conducted using qualitative research methodology, enabling a deeper understanding of the characteristics and implications of the phenomenon under investigation. Data was collected through semi-structured thematic interviews, which provided expert and relevant insights into the research problem. The findings from the interviews supported the theoretical framework, and a clear consistency was identified between them. The results contributed to a more comprehensive understanding of the phenomenon and its various forms and manifestations in a broader context.

The findings indicate that there is at least a partial connection between economic crime and bankruptcy proceedings. It is estimated that approximately 10–20 percent of bankrupt companies involve suspected criminal activity, most commonly debtor dishonesty and accounting offences. The results suggest that bankruptcy proceedings provide mechanisms particularly for detecting economic crime, but also for its partial prevention. Key preventive measures include the estate administrator's obligation to report suspected offences, the use of special audits, public administration procedures and business prohibition orders. However, the effectiveness of these measures is dependent on available resources, which may limit the investigation of suspected offences, especially in low-asset estates.

In conclusion, a link can be identified between economic crime and bankruptcy proceedings. Bankruptcy proceedings play a significant role in uncovering economic crime, but enhancing their effectiveness requires further development measures.

Keywords Bankruptcy proceedings, insolvency, economic crime
Pages 34 pages and appendices 3 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Konkurssimenettely	2
2.1	Velallinen	6
2.2	Pesänhoitaja	7
2.3	Konkurssin syistä	8
3	Talousrikollisuus ja harmaa talous	8
3.1	Viranomaisyhteistyö	10
3.2	Rikoslaki	11
3.2.1	Velallisen rikokset	11
3.2.2	Rikokset julkista taloutta vastaan	12
3.2.3	Kirjanpitorikos ja törkeä kirjanpitorikos	13
3.3	Osakeyhtiölaki	14
3.3.1	Johdon vastuu	14
3.3.2	Laiton varojenjako	15
3.4	Saattohoitojärjestely konkurssissa	15
4	Talousrikosten ennaltaehkäisy konkurssimenettelyn avulla	16
4.1	Pesänhoitajan vastuusta	16
4.2	Julkisselvitys	17
4.3	Erityistarkastus	18
4.4	Liiketoimintakielto	19
5	Tutkimuksen toteutus ja tulokset	20
5.1	Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä	21
5.2	Teemahaastattelu	21
5.3	Tulokset	23
5.3.1	Talousrikokset konkurssissa	23
5.3.2	Konkurssimenettely talousrikollisuutta ennaltaehkäisevänä prosessina	23
6	Johtopäätökset	24
7	Kestävä kehitys ja vastuullisuus: konkurssimenettely talousrikollisuuden ennaltaehkäisijänä	27
8	Pohdinta	28
	Lähteet	32

Kuvat

Kuva 1. Alkaneet ja rauenneet konkurssit vuosien 2018–2024 välillä (Maijala, 2025).	4
Kuva 2. Aloitetut konkurssit vuosina 2022–2025 (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2026).	5
Kuva 3. Poliisin tietoon tulleet talousrikosasiat vuosien 2000–2024 aikana (Kankaanranta, Lundqvist, Ranki & Muttilainen, 2025, s. 21).	9
Kuva 4. Talousrikostorjunnan viranomaistahot (Verohallinto, Harmaa talous & talousrikollisuus, 2025).10	
Kuva 5. Julkisselvitykset vuosien 2020–2024 välillä (Maijala, 2025).....	18
Kuva 6. Vuonna 2025 päätetyt julkisselvitykset (Maijala, 2025).....	18

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset pesänhoitajana toimineelle asianajajalle

Liite 2. Haastattelukysymykset KHT-tilintarkastajalle

Liite 3. Aineistohallintasuunnitelma

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan talousrikosten ja konkurssimenettelyjen välistä yhteyttä sekä selvitetään konkurssimenettelyn mahdollistamia keinoja talousrikollisuuden ennaltaehkäisyksi tulevaisuudessa.

Työn tarkoituksena on vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Mitä tarkoitetaan konkurssimenettelyllä?
- Mitä tarkoitetaan talousrikollisuudella?
- Mahdollistaako konkurssimenettely keinoja talousrikosten ennaltaehkäisyksi tulevaisuudessa?

Opinnäytetyön lopputuloksena esitetään ne havainnot, joiden nojalla talousrikollisuuden voidaan osoittaa kytkeytyvän konkurssimenettelyihin. Työssä tutkitaan sekä talousrikollisuutta että konkurssimenettelyä käsitteinä sekä käsitellään niiden kannalta relevanttia lainsäädäntöä. Työ tutkii lisäksi konkurssimenettelyn mahdollistamia keinoja talousrikollisuuden ennaltaehkäisyksi. Edellä mainittujen aihealueiden tutkiminen muodostaa luotettavan kokonaisuuden tutkimusongelman ratkaisemisen kannalta. Koska konkurssimenettely ja talousrikollisuus ovat aiheina laajoja, työ on rajattu tutkimaan tutkimusongelmaa ainoastaan osakeyhtiöiden näkökulmasta.

Talousrikollisuuden yleistyessä ja konkurssien määrän kasvaessa aihetta voidaan pitää sekä ajankohtaisena että merkittävänä (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2025-b; Verohallinto, 2024). Konkurssilla on laaja vaikutus yritysmarkkinoihin, organisaatioihin, työntekijöihin, velkoihin sekä koko yhteiskuntaan (Hao, S. & Xiaoxia, Z., 2024). Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, missä määrin talousrikollisuus kytkeytyy konkurssihin ja voidaanko sitä pitää konkurssin osittaisena syynä. Mikäli talousrikollisuudella osoitetaan olevan merkittävä rooli konkurssien taustalla, työn tuottamat havainnot ja esitetyt keinot talousrikollisuuden ennaltaehkäisemiseksi voivat tarjota hyötyä edellä mainituille tahoille. Näin ollen tutkimus korostaa aiheen työelämäyhteyttä. Aiheen työelämäyhteys on erityisen korostunut taloushallinnon, tilintarkastuksen, rahoituksen, oikeusalan sekä viranomaistoiminnan näkökulmista.

Työllä ei ole toimeksiantajaa. Aiheen valintaa ovat ohjanneet opinnäytetyön tekijän ammatilliset lähtökohdat insolvenssioikeuden alalla, jossa keskeisessä asemassa ovat konkurssipesien hoito ja selvittäminen. Velallisen toimintaan liittyvien rikosperusteiden

havaitsemisella on merkittävä intressi useiden eri tahojen näkökulmasta, minkä vuoksi tutkimusta voidaan pitää perustellusti merkityksellisenä.

Tutkimus on toteutettu laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena.

Aineistonkeruumenetelmänä on käytetty puolistrukturoitua teemahaastattelua. Kerätty aineisto on analysoitu ja raportoitu systemaattisesti, minkä pohjalta on muodostettu havaintoja tutkimusongelman tarkasteluksi sekä tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi.

Laadullisen tutkimuksen ohella työssä on hyödynnetty teoreettista viitekehystä, jonka avulla jäsennettiin tutkimuksen keskeisiä käsitteitä ja vahvistettiin tutkimuksen luotettavuutta. Teoreettinen aineisto on koottu pääosin oikeuskirjallisuudesta, lainsäädännöstä sekä tieteellisistä tutkimuksista.

Tunnistetut keskeiset teemat ovat ohjanneet opinnäytetyön aineistonkeruuprosessia rajaamalla tiedonhaun viitekehystä. Kun tutkimusongelmaan kytkeytyvät olennaiset aihealueet on määritelty, tiedonhaku jäsentyy systemaattisemmaksi ja tarkoituksenmukaisemmaksi. Vastaavasti myös analyysiprosessi edellyttää selkää rajautumista, jotta tutkimusta voidaan toteuttaa laadukkaasti ja johdonmukaisesti.

Tietoperustaa on hyödynnetty aineistosta esiin nousevien havaintojen jäsentämisessä, ja näitä havaintoja on tarkasteltu suhteessa aiempaan oikeuskirjallisuuteen sekä vallitseviin käytäntöihin tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi.

2 Konkurssimenettely

Konkurssi on maksukyvyttömyysmenettely, jossa velallisen omaisuudella maksetaan konkurssisaatavat (Konkurssilaki ”KonkL” 120/2004 luku 1 § 1 mom. 2). Konkurssia voivat hakea joko velkoja tai velallinen itse. Konkurssiin asettamisen keskeisenä edellytyksenä on velallisen maksukyvyttömyys (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-d). Päätöksen konkurssiin asettamisesta tekee tuomioistuin (KonkL 120/2004 luku 1 § 1 mom. 1). Konkurssin alkaessa velallisen omaisuus siirtyy velallisen määräysvallasta velkojien määräysvaltaan (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2019-a).

Konkurssi on ensisijaisen menettely yritystoiminnan päättämiseksi tilanteissa, joissa yhtiön taloudelliset vaikeudet ovat pitkittyneet, yrityssaneerauksen edellytykset eivät täyty ja kannattavuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet on jo toteutettu (Suomi.fi, n.d.).

Konkurssimenettelyn keston vaikuttaa se, onko kyseessä täysimittainen vai raukeava konkurssi. Mikäli pesässä ei ole riittävästi varoja konkurssimenettelyn kustannuksiin, velkojille maksettavaksi tuleva kertymä arvioidaan vähäiseksi tai kukaan velkojista ei ota kustannuksia vastattavakseen tulee konkurssi määrätä raukeamaan (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-c.; KonkL 120/2004 luku 10 § 1). Pesänhoitaja toimittaa hakemuksen konkurssin raukeamisesta konkurssituomioistuimelle, joka tekee asiassa päätöksen. Päätös tulee antaa viipymättä tiedoksi velkojille ja velalliselle. Ennen hakemuksen toimittamista pesänhoitajan tulee varata suurimmille velkojille tilaisuuden tulla kuulluksi asiassa. (KonkL 120/2004 luku 10 § 2).

Konkurssilain 10:2:1:n nojalla pesänhoitajan tulee toimittaa velkojille esitys konkurssin raukeamisesta viimeistään kuukauden kuluttua pesäluettelon ja velallisselvityksen valmistumisesta. Tämän jälkeen pesänhoitajan on tehtävä hakemus konkurssin raukeamisesta viivytyksettä suurimpia velkojia kuultuaan. (KonkL 120/2004 luku 10 § 2 mom. 1). Konkurssiasiamiehen toimiston suositusten mukaan velkojille tulee varata vähintään kahden viikon määräaika lausua pesänhoitajan esityksestä konkurssin raukeamisesta (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-c). Näin ollen raukeavan konkurssimenettelyn kokonaiskesto voi jäädä varsin lyhyeksi, mikäli pesäluettelo ja velallisselvitys laaditaan ennen konkurssilaissa säädetyn kahden kuukauden määräajan täyttymistä (KonkL 120/2004 luku 9 § 1 mom. 2; KonkL 120/2004 luku 9 § 2 mom. 2) ja esitys konkurssin raukeamisesta toimitetaan velkojille välittömästi asiakirjojen valmistuttua. Mikäli kukaan velkojista ei lausu pesänhoitajan esityksestä määräajassa, pesänhoitajalla on oikeus toimittaa hakemus konkurssin raukeamisesta tuomioistuimelle. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-c). Tällöin raukeavan konkurssimenettelyn kesto voi lyhimmillään olla vain kuukausia. Alla olevassa tilastokaaviossa esitetään alkaneet ja rauenneet konkurssit vuosina 2018–2024.

Kuva 1. Alkaneet ja rauenneet konkurssit vuosien 2018–2024 välillä (Maijala, 2025).

Konkurssimenettely jatkuu täysimittaisena, kun sen raukeamisen edellytykset eivät täyty. Täysimittaisessa konkurssimenettelyssä pesähoitajan tulee toimittaa velkojille, velalliselle ja oikeusrekisterikeskukselle ilmoitus valvontapäivän määrittämisestä viimeistään kuukauden kuluttua pesäluettelon ja velallisselvityksen valmistumisesta. Valvontapäivällä tarkoitetaan määräpäivää, johon mennessä velkojien on viimeistään valvottava saatavansa saadakseen jako-osuuden konkurssipesän varoista. (KonkL 120/2004 luku 12 § 5 mom. 1–2).

Pesähoitajalla on kuukausi aikaa valvontapäivästä lukien laatia ehdotus jakoluetteloksi, joka toimitetaan velkojille (KonkL 120/2004 luku 13 § 2 mom. 1). Jakoluetteloehdotuksessa esitetään, miten pesän varat jaetaan velkojien kesken ja millä etuoikeuksilla (KonkL 120/2004 luku 13 § 1 mom. 1). Velkojilla on oikeus riitauttaa jakoluetteloehdotukseen merkitty toisen velkojan saatava tai sen etuoikeus sekä esittää lausumansa omaa saatavaansa tai valvontaa koskien (KonkL 120/2004 luku 13 § 3–4 mom. 1).

Jakoluetteloehdotuksen valmistumisen jälkeen pesähoitajalla on kolme kuukautta aikaa laatia lopullinen pesähoitajanjakoluettelo, joka toimitetaan konkurssituomioistuimelle vahvistettavaksi. Mahdolliset riitautuksia koskevat asiakirjat on toimitettava pesähoitajan jakoluettelon liitteenä tuomioistuimelle. (KonkL 120/2004 luku 13 § 10 mom. 1–2).

Kun konkurssipesän omaisuus on realisoitu ja pesähoitajanjakoluettelo vahvistettu, pesän varat tulee jakaa viivytyksettä velkojille lopputilitykseen perustuvilla jako-osuuksilla. Jako-osuudet voidaan maksaa joko kertasuorituksina pesähoitajan päätöksellä tai ennakkojako-osuuksina jo ennen pesähoitajanjakoluettelon vahvistamista.

(Konkurssiasiamiehen toimisto, 2025-a). Täysimittainen konkurssimenettely voi kestää useita vuosia (Suomi.fi, 2026).

Konkurssimenettelyä voidaan kuitenkin jatkaa julkisselvityksenä, vaikka konkurssin raukeamisen edellytykset täytyisivät eikä menettelyä voitaisi jatkaa täysimittaisena. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-a). Julkisselvitystä käsitellään tarkemmin kohdassa 4.2 Julkisselvitys.

Konkurssipesän ylin päätösvalta on velkojilla. Velkojat päättävät niistä seikoista, joita konkurssilaki ei sääädä pesänhoitajan hoidettavaksi. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-d). Velkojilla on kuitenkin oikeus delegoida heille kuuluvia tehtäviä pesänhoitajan päätösvalan alaiseksi. Poikkeuksena ovat tehtävät, jotka koskevat konkurssihallinnon valvonnan yleistä järjestämistä, pesänhoitajan palkkiota tai konkurssipesän luovuttamista konkurssiin. (KonKL 120/2004 luku 14 § 9).

Konkurssien määrä on viime vuosina kasvanut runsaasti samalla lisäten harmaan talouden riskejä (Verohallinto, 2025). Vuonna 2025 konkurseja alkoi yhteensä 3 310, mikä merkitsee 9 prosentin kasvua edellisvuoteen verrattuna (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2026). Alla olevassa konkurssiasiamiehen toimiston julkaisemassa tilastokaaviossa esitetään konkurssien määrän kehitystä vuosina 2022–2025.

Kuva 2. Aloitetut konkurssit vuosina 2022–2025 (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2026).

2.1 Velallinen

Konkurssilaki määrittelee velalliseksi konkurssiin asetetun luonnollisen henkilön, osakeyhtiön vastuuhenkilön, kommandiittiyhtiön yhtiömiehen, avoimen yhtiön yhtiömiehen ja yhdistyksen hallituksen jäsenen. Velallisena voidaan lisäksi pitää henkilöä, joka on toiminut velallisyhtiön vastuuhenkilönä aikaisemmin kuin konkurssihakemusta edeltäneen vuoden aikana. Edellä mainittu seikka on merkityksellistä erityisesti tilanteissa, joissa yhtiöllä ei ole ollut hallitusta, toimitusjohtajaa tai sen hallitus on vaihtunut kokonaisuudessaan ennen konkurssia. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-e).

Konkurssilain 4 luvussa säädetään velallisen asemasta konkurssissa. Luvun 2 ja 5 §:ssä määritellään velallisen oikeudet ja velvollisuudet, joihin kuuluvat velallisen tietojensaanti- ja osallistumisoikeus sekä myötävaikutus- ja tietojenantovelvollisuus.

Velallisen tietojensaanti- ja osallistumisoikeuden nojalla velallisella on oikeus saada pesänhoitajalta konkurssipesää ja pesänhoitoa koskevia tietoja. Pesänhoitajan tulee toimittaa velalliselle keskeiset konkurssin asiakirjat, kuten pesäluettelo, velallisselvitys, jakoluetteloehdotus, jakoluettelo sekä vuosiselonteot. Velallisella on lisäksi oikeus pyydettyä saada haltuunsa asiakirjoja, jotka on konkurssin vuoksi toimitettu pesänhoitajalle konkurssimenettelyn aikana. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-e).

Velallisella on oikeus osallistua velkojainkokouksiin ja ilmaista oma kantansa käsiteltäviin asioihin, mutta hänellä ei ole äänivaltaa. Velallisen tietojensaanti- ja osallistumisoikeutta voidaan pesänhoitajan toimesta rajoittaa vain, jos rajoittamista voidaan pitää välttämätöntä konkurssipesän tai sivullisen oikeuden turvaamiseksi tai muun erityisen syyn takia. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-e).

Velallisen myötävaikutus- ja tietojenantovelvollisuus veloittavat velallisen myötävaikuttamaan siten, että pesänhoitaja voi hoitaa tehtävänsä pesänselvittämiseksi. Velallisen tulee ilmoittaa pesänhoitajalle yhteystietonsa sekä oltava pesänhoitajan tavoitettavissa. Pesänhoitajalla on lisäksi oikeus vaatia velallista saapumaan toimistolleen. Myötävaikutusvelvollisuus säilyy konkurssimenettelyn ajan ja tarvittaessa myös menettelyn päättymisen jälkeen, mikäli jälkiselvitystoimenpiteitä ilmenee. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-e). Pesän haltuunoton onnistuminen edellyttää velallisen ja pesänhoitajan välistä yhteistyötä (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2019-a).

Velallisen vastuulla on antaa pesänhoitajalle tiedot konkurssivelallisen omaisuudesta ja veloista. Velallisen kirjanpitoaineisto sekä muut asiakirjat kuuluvat konkurssipesään, ja ne tulee toimittaa pesänhoitajalle pesänselvitystä varten. Mikäli velallisen kirjanpito on kesken,

velallinen ja pesänhoitaja voivat sopia sen loppuunsaattamisesta velallisen kustannuksella. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-e).

Velallisen tietojenantovelvollisuus edellyttää, että velallinen antaa oma-aloitteisesti pesänselvityksen kannalta oleellisia tietoja, vaikka pesänhoitaja ei olisi niitä suoraan pyytänyt (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-e).

Velallisen itsekriminointisuojausta säädetään konkurssilain 4 luvun 5 a §:ssa: ”Jos velallinen on epäiltyä esitutkinnassa tai syytteessä rikoksesta, hän ei ole velvollinen antamaan pesänhoitajalle 5 §:ssä tarkoitettuja tietoja niistä seikoista, joihin epäily tai syyte perustuu.”.

2.2 Pesänhoitaja

Konkurssilain 8 luvussa säädetään pesänhoitajaa koskevista seikoista.

Tuomioistuin määrää pesänhoitajan konkurssin alkaessa. Mikäli kyseessä on niin kutsuttu laaja konkurssipesä, pesänhoitajia voidaan määrätä useampi. Ennen pesänhoitajan määräämistä tuomioistuin varaa suurimmille velkojille, pesänhoitajaksi esitetyle sekä joissain tilanteissa myös velalliselle, palkkaturvaviranomaiselle sekä muille kuin suurimmille velkojille tilaisuuden tulla kuulluksi. (KonkL 120/2004 luku 8 § 1 mom. 1–2).

Pesänhoitajan kelpoisuuden edellytyksenä on, että tehtävään esitettävällä henkilöllä on sen hoitamiseen vaadittava kyky, taito ja kokemus ja on muutoin tehtävään sopiva. Esitettävän henkilön tulee lisäksi olla esteetön ja riippumaton, jolloin hän ei saa olla velalliseen eikä velkojaan sellaisessa suhteessa, joka olisi omiaan vaarantamaan velkojen tasapuolista kohtelua tai muutoin tehtävän asianmukaista hoitamista. (KonkL 120/2004 luku 8 § 5 mom. 1).

Pesänhoitajan tehtävistä säädetään konkurssilain 14 luvun 5 §:ssä. Näihin kuuluvat muun muassa pesään kuuluvan omaisuuden, kirjanpitoaineiston ja asiakirjojen haltuunotto sekä niiden säilyttäminen, pesäluettelon ja velallisselvityksen laatiminen, pesän omaisuuden realisointi sekä pesän juoksevan hallinnon hoitaminen. Lisäksi pesänhoitajan tehtäviin kuuluu valvontapäivän määrääminen, valvontojen vastaanottaminen ja perusteellinen tutkiminen, jakoluetteloehdotuksen ja jakoluettelon laatiminen sekä lopputilityksen laatiminen ja varojen tilitys velkojille. Pesänhoitajan on lisäksi selvitettävä oikeustoimien peräyttämisen mahdollisuudet sekä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin velallisen saatavien perimiseksi ja pesälle kuuluvien oikeuksien turvaamiseksi.

Mikäli pesänhoitajaa estetään tehtäviensä suorittamisessa, hänellä on oikeus saada poliisilta poliisilain 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettua virka-apua. (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2019-a).

2.3 Konkurssin syistä

Konkurssi johtuu yhtiön kyvyttömyydestä suoriutua maksuvelvoitteistaan, mikä johtaa liiketoiminnan kannattamattomuuteen. Konkurssin taustalla olevat syyt voidaan jakaa ulkoisiin ja sisäisiin syihin. (Yrityspörssi, n.d.).

Konkurssin ulkoisilla syillä tarkoitetaan velallisesta riippumattomiin tekijöihin, joihin velallinen ei ole voinut itse omalla toiminnallaan vaikuttaa. Syinä voivat olla esimerkiksi taloudellinen taantuma, lainsäädännön muutos tai pandemiat, joiden kontrolloimiseksi asetetut erityistoimet vaikuttavat yhtiön toimintaedellytyksiin. (Yrityspörssi, n.d.).

Konkurssin sisäiset syyt liittyvät yhtiön omaan toimintaan ja sen rakenteisiin. Syitä voivat olla esimerkiksi osaamisen puute, tuotteistuksen tai hinnoittelun ongelmat, liiketoiminnan puutteellinen suunnittelu sekä haasteet organisoinnissa. Myös haasteet taloudellisessa hallinnassa sekä yrittäjän jaksamiseen liittyvät haasteet voivat olla konkurssiin johtavia sisäisiä syitä. (Yrityspörssi, n.d.).

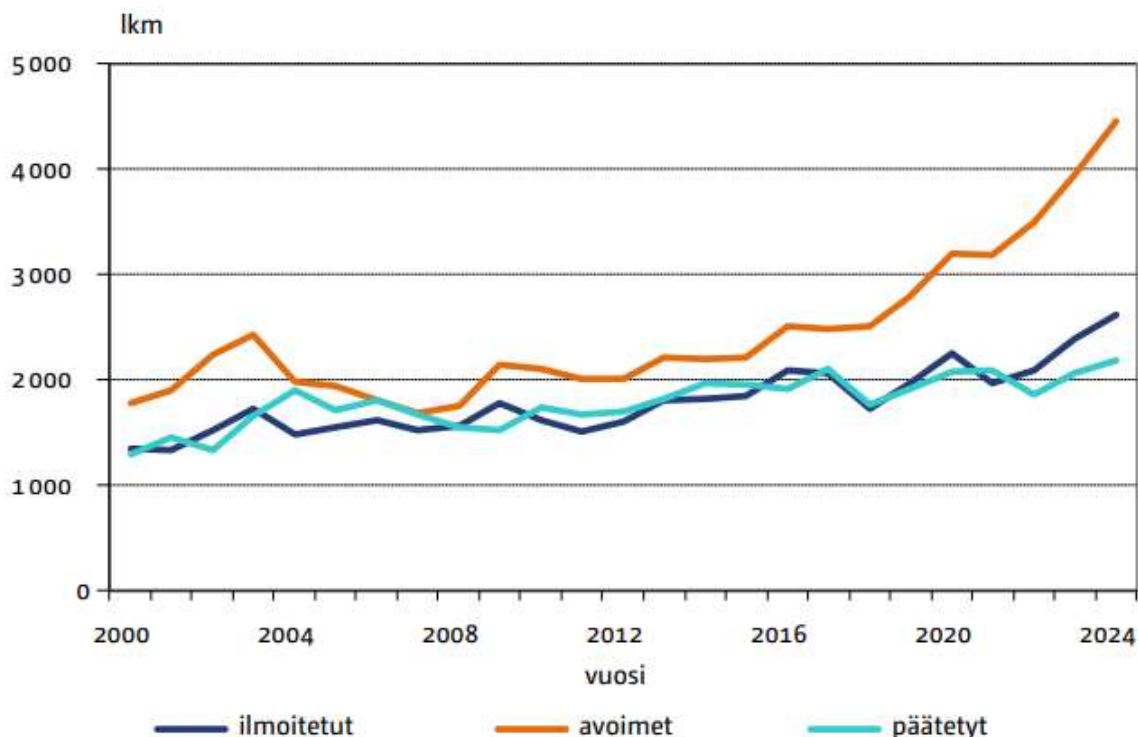
3 Talousrikollisuus ja harmaa talous

Talousrikollisuudella tarkoitetaan toimintaa, jossa yhtiön liiketoiminnassa tavoitellaan taloudellista hyötyä rikollisin keinoin (Poliisi, n.d.). Liiketoiminnassa yleisimmin esiintyviä talousrikoksia ovat velallisen epärehellisyys, velallisen petos, velkojansuosinta, kirjanpitorikos, rahanpesurikos, liiketoimintakiellon rikkominen, rekisterimerkintärikos sekä osakeyhtiörikos (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2021).

Talousrikoksiin syyllistyneistä keskimäärin kolme viidestä tuomitaan sakkorangaistukseen ja kaksi viidestä ehdolliseen vankeuteen (Lautjärvi, 2018, s. 79).

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen tilastotutkimuksen mukaan vuosi 2024 on ollut valtakunnallisesti ennätysellinen talousrikosepäilyjen määrässä, joita ilmoitettiin noin 2 600 (Blomqvist & Kilpeläinen, 2025; Kankaanranta, Lundqvist, Ranki & Mutttilainen, 2025, s. 20). Alla esitetty tilastokaavio havainnollistaa poliisin tietoon tulleiden talousrikosasioiden määrän merkittävää kasvua vuosien 2000–2024 aikana.

Kuva 3. Poliisin tietoon tulleet talousrikosasiat vuosien 2000–2024 aikana (Kankaanranta, Lundqvist, Ranki & Muttilainen, 2025, s. 21).

Harmaalla taloudella viitataan lailliseen liiketoimintaan, jossa laiminlyödään lakisääteisiä maksu- ja verovelvollisuuksia. Kyse on niin kutsutusta piilorikollisuudesta, jolla on merkittäviä vaikutuksia suomalaiselle yhteiskunnalle verotulojen menetyksen sekä aiheutuneiden rikosvahinkojen kautta. Verotulojen menetyksen lisäksi harmaa talous vahingoittaa laillisesti toimivia organisaatioita heikentäessään näiden kilpailuedellytyksiä. Harmaa talous mahdollistaa kotimaisen ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden levittymisen talouselämään sekä muihin yhteiskunnan rakenteisiin. (Sisäministeriö, n.d.).

Harmaa talous korostuu etenkin työvoimatoimintaa harjoittavilla aloilla, joissa esiintyy niin kutsutun pimeän työvoiman käyttöä. Työnteon uudet muodot ja alustatalous ovat lisänneet erilaisia väärinkäytöksiä, mikä osoittaa harmaan talouden ja talousrikollisuuden jatkuvaa muuntautumista. Kansainvälisesti verkostoituneessa järjestäytyneessä rikollisuudessa talousrikollisuus ja rahanpesu ovat keskeisiä ilmiöitä. (Sisäministeriö, n.d.).

Harmaata taloutta tutkitaan tyypillisesti mittaamalla sen kokonaismäärää, kehitystä tai yksittäisiä osa-alueita, kuten pimeää työtä. Kansainvälisellä tasolla harmaan talouden määrää on mitattu suhteessa bruttokansantuotteeseen. Verovajetta koskevat selvitykset tarjoavat tietoa harmaasta taloudesta harmaan talouden tutkimusten ohella. Verovajeella tarkoitetaan lainmukaisen verokertymän ja toteutuneen verokertymän erotusta, ja sen on

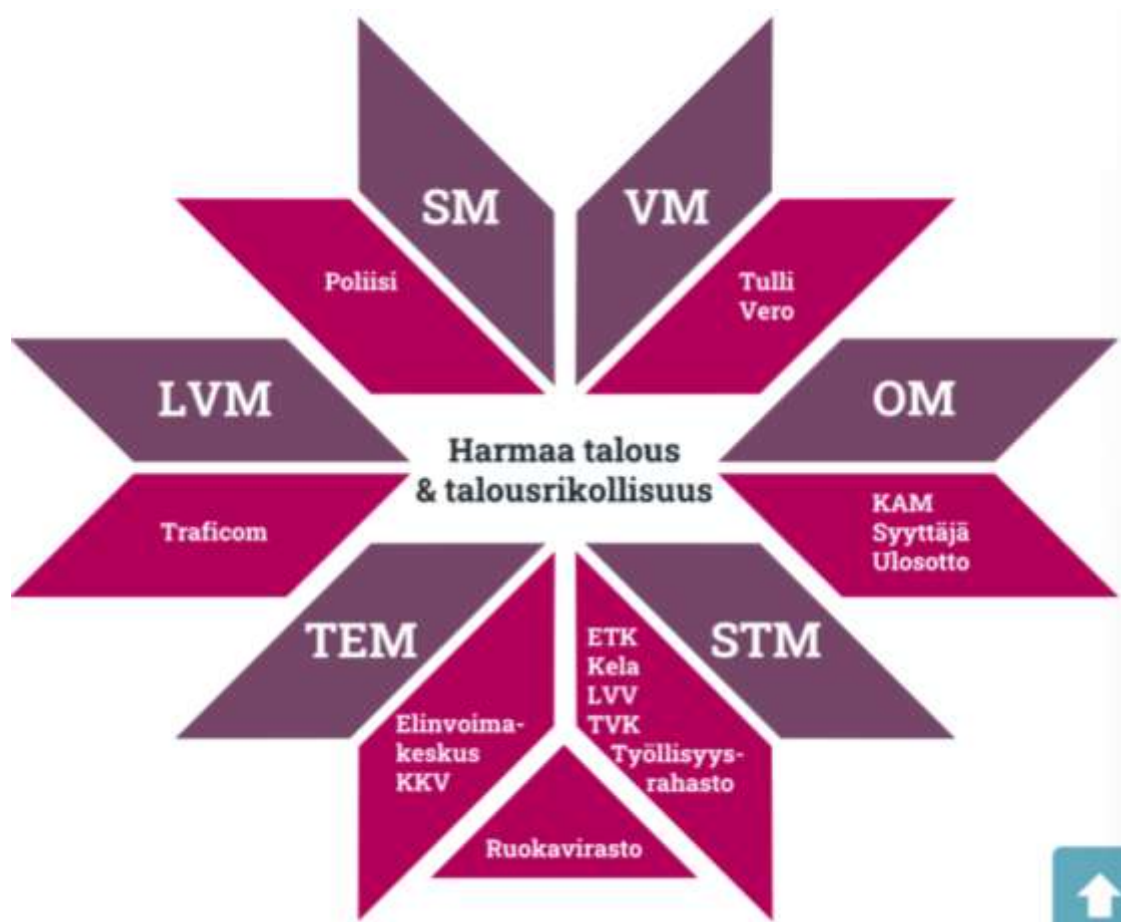
todettu korreloivan harmaan talouden kanssa. (Verohallinto, Harmaa talous & talousrikollisuus, 2025).

3.1 Viranomaisyhteistyö

Viranomaisyhteistyö on keskeisessä roolissa talousrikollisuuden torjunnassa, tunnistamisessa ja ennaltaehkäisyssä (Verohallinto, Harmaa talous & talousrikollisuus, 2026). Talousrikosprosessien pitkä kesto korostaa entisestään viranomaisyhteistyön merkitystä (Paasonen, 2023, s. 8).

Talousrikosten torjuntaan erikoistuvat eri viranomaistahot. Merkittävä osa poliisin tutkimista talousrikoksista ilmoitetaan muiden talousrikostorjuntaviranomaisten toimesta (Verohallinto, Harmaa talous & talousrikollisuus, 2025). Poliisi tekee talousrikostutkinnassa tiivistä yhteistyötä muun muassa Verohallinnon, ulosottoviranomaisen sekä vakuutusyhtiöiden kanssa (Poliisi, n.d.). Alla oleva kuva havainnollistaa harmaata taloutta ja talousrikollisuutta torjuvia viranomaistahoja.

Kuva 4. Talousrikostorjunnan viranomaistahot (Verohallinto, Harmaa talous & talousrikollisuus, 2025).

3.2 Rikoslaki

Rikos on teko tai laiminlyönti, joka on laissa säädetty rangaistavaksi (Oikeusministeriö, n.d.). Suomessa tehtyyn rikokseen sovelletaan Suomen lakia (Rikoslaki ”RL” 39/1889 luku 1 § 1). Rikoslaisissa säädetään rikosten tunnusmerkistöistä (Oikeusministeriö, n.d.).

Tämän tutkimuksen kannalta keskeisimpiä rikoslaisissa määriteltyjä rikoksia ovat velallisen rikokset, rikokset julkista taloutta vastaan, kirjanpitorikos ja törkeä kirjanpitorikos.

3.2.1 Velallisen rikokset

Velkojia vastaan tehdyistä rikoksista tyypillisimpiä ovat rikoslain 39 luvussa säädetty velallisen rikokset: velallisen epärehellisyys, velallisen petos ja velkojansuosinta (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2021).

Velallisen epärehellisyyteen syyllistyy rikoslain 39:1 a:n nojalla ”velallinen, joka

- 1) hävittää omaisuuttaan,
- 2) ilman hyväksyttävää syytä lahjoittaa tai muuten luovuttaa omaisuuttaan,
- 3) siirtää omaisuuttaan ulkomaille saattaakseen sen velkojensa ulottumattomiin taikka
- 4) lisää perusteettomasti velvoitteitaan

ja siten aiheuttaa maksukyvyttömäksi tulemisensa tai oleellisesti pahentaa maksukyvyttömyyttään, on tuomittava *velallisen epärehellisyydestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.” Velallisen epärehellisyys määritellään törkeäksi, jos sillä tavoitellaan huomattavaa hyötyä, aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa velkojille tai rikos on tehty erityisen suunnitelmallisesti (RL 39/1889 luku 39 § 1 a).

Velallisen epärehellisyyden tunnusmerkistökäsitteellä on tunnusmerkistön täyttävällä teolla aiheutettu maksukyvyttömyys, kun taloudelliset vaikeudet ovat olleet jo havaittavissa. Teon ja maksukyvyttömyyden tulee täten olla kausaalisuhteessa. Velallisen epärehellisyyden edellytyksenä on, että teko on joko aiheuttanut maksukyvyttömyyden tai oleellisesti pahentanut sitä. (Vento, 1992, ss. 34–35). Maksukyvyttömyydestä on kyse silloin, kun velallinen ei suoriudu velvoitteistaan niiden erääntyessä eikä kohtuullisessa ajassa tämän jälkeen (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2021). Mainittua rikosta käsitellään oikeuskirjallisuudessa konkurssirikollisuutena, joka havaitaan useimmiten konkurssin yhteydessä (Asianajotoimisto Lakitalo, n.d.).

Velallisen petoksesta säädetään rikoslain 39 luvun 2 §:ssä. Velallisen petoksesta on kyse, kun velallinen pyrkii saamaan taloudellista hyötyä salaamalla omaisuuttaan, ilmoittamalla perusteettomia velvoitteita, antamalla harhaanjohtavia tietoja velkojien kannalta oleellisesta seikasta tai jättämällä kertomatta velasta. Tyypillisessä velallisen petoksen tapauksessa velallinen on salannut tai antanut virheellisiä tietoja pesänhoitajalle pesäluettelo varten laiminlyöden täten lakisääteistä myötävaikutusvelvollisuuttaan (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2021).

Velkojansuosinnasta säädetään rikoslain 39 luvun 6 §:ssä. Kun maksukyvyttömydestään tietoinen velallinen suosii tiettyä velkojaa muiden velkojien kustannuksella, on kyse velkojansuosintarikoksesta. Mainittu rikos tapahtuu esimerkiksi velan maksuna ennenaikaisesti tai epätavanomaisin maksuvälinein. (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2021). Konkurssipesä on takaisinsaantilain (Takaisinsaantilaki 758/1991) 5 §:n nojalla oikeutettu peräyttämään velkojansuosinnaksi lukeutuvan velan maksun takaisin konkurssipesään.

Velallinen on konkurssilain 4:5 a:ssa säädetyn itsekriminointisuojaansa nojalla oikeutettu pidättäytymään sellaisten tietojen antamisesta pesänhoitajalle, jotka liittyvät tekoihin, joista tämä on rikoksesta epäiltynä (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2021).

3.2.2 Rikokset julkista taloutta vastaan

Rikoslain 29 luvussa säädetään rikoksista julkista taloutta vastaan. Tämän tutkimuksen kannalta keskeisimpiä näistä ovat veropetos, törkeä veropetos ja lievä veropetos.

Veropetoksesta säädetään rikoslain 29 luvun 1 §:ssä. Rikokseen syyllistyy lain nojalla se, joka

- antaa viranomaiselle verotusta varten väärää tietoa veron määräämiseen vaikuttavasta seikasta,
- salaa verotustaan varten antamassaan ilmoituksessaan veron määräämiseen vaikuttavan seikan,
- veron välttämistarkoituksessa laiminlyö verotusta varten säädetyn velvollisuuden, jolla on merkitystä veron määräämiselle tai
- muuten petollisesti aiheuttaa tai yrittää aiheuttaa aiheettoman veronpalautuksen, veron määräämättä jättämisen tai sen määräämisen liian alhaiseksi.

Veropetos katsotaan törkeäksi, jos sillä on tavoiteltu huomattavaa taloudellista hyötyä tai rikos on tehty erityisen suunnitelmallisesti (RL 39/1889 luku 29 § 2). Veropetos katsotaan

lieväksi, jos sillä tavoitellun taloudellisen hyödyn määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat ovat kokonaisuutena vähäiset (RL 39/1889 luku 29 § 3).

3.2.3 Kirjanpitorikos ja törkeä kirjanpitorikos

Kirjanpitorikoksesta säädetään rikoslain 30 luvun 9 §:ssä ja törkeästä kirjanpitorikoksesta 30 luvun 9 a §:ssa. Kirjanpitorikokset vaikeuttavat pesänselvittämistä ja voivat aiheuttaa merkittävää vahinkoa velkojille. (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2021; Konkurssiasiamiehen toimisto, 2019-b).

Kirjanpitorikokseen syyllistyy rikoslain 30 luvun 9 §:n nojalla kirjanpitovelvollinen tai se, jonka tehtäväksi kirjanpito on toimeksiannolla uskottu, jos tämä:

- laiminlyö liiketapahtumien kirjaamista tai tilinpäätöksen laatimista vastoin kirjanpitolain määräyksiä,
- merkitsee kirjanpitoon väärää tai harhaanjohtavia tietoja tai
- hävittää kätkee tai vahingoittaa kirjanpitoaineistoa

ja siten toiminnallaan vaikeuttaa oikean ja riittävän kuvan saamista kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta tai taloudellisesta asemasta.

Rikoslain 30 luvun 9 a §:ssä säädettyyn törkeään kirjanpitorikokseen syyllistyy kirjanpitorikoksen tehnyt, jos:

- liiketapahtumien kirjaaminen tai tilinpäätöksen laatiminen on kokonaan tai suurimmilta osin laiminlyöty,
- kirjanpitoon merkittyjen väärin tai harhaanjohtavien tietojen määrä on huomattavan suuri, koskevat suuria summia tai perustuvat väärennettyihin tositteisiin tai
- kirjanpito on hävitetty tai kätketty kokonaan tai suurimmilta osin

Kirjanpitorikoksiin syyllistyneille sakkotuomio on ollut selvästi yleisempi rangaistus verrattuna muiden talousrikosten seuraamuksiin (Lautjärvi, 2018, s. 80).

Kirjanpitolaissa (Kirjanpitolaki ”KPL” 1336/1997) määritellään kirjanpitovelvollisia koskevat säännökset. Osakeyhtiö on kirjanpitovelvollinen oikeushenkilö kirjanpitolain 1 luvun 1 §:n nojalla. Tämän tutkimuksen kannalta keskeisin kirjanpitolain säännös on kirjanpitorikkomus, josta säädetään kirjanpitolain 8 luvun 4 §:ssä. Kirjanpitorikkomukseen syyllistyy säännöksen nojalla se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta:

- laiminlyö kirjanpidon merkintöjen tekemisen kirjanpitolain asettamassa määräajassa,
- laiminlyö kirjanpitoissa määritellyn velvollisuuden liittää työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu tosite käteisenä maksetusta palkasta,
- laiminlyö kirjanpitoaineiston säilytysvelvollisuutensa tai
- laiminlyö tilinpäätöksen ilmoittamisen patentti- ja rekisterihallitukselle

Kirjanpitorikkomus on rangaistava ja tuomittava teko, ellei sitä voida pitää vähäpätöisenä. (KPL 1336/1997 luku 8 § 4).

Konkurssivelallisen kirjanpito on usein keskeneräinen konkurssihetkellä (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-f). Pesänhoitajan tulee huolehtia velallisen kirjanpidon saattamisesta ajan tasalle konkurssiin saakka, mikäli kirjanpitoaineisto ei ole konkurssin alkaessa niin puutteellinen, ettei sen perusteella voitaisi laatia luotettavaa tilinpäätöstä. Kirjanpito voidaan myös jättää saattamatta loppuun, mikäli pesä on vähävarainen. (KonkL 120/2004 luku 9 § 3 mom. 1).

Myös konkurssipesä voidaan määritellä kirjanpitovelvolliseksi, mikäli se jatkaa velallisyhtiön liiketoimintaa (KPL 1336/1997 luku 1 § 1 mom. 3).

3.3 Osakeyhtiölaki

Osakeyhtiölaissa (Osakeyhtiölaki ”OYL” 624/2006) säädetään osakeyhtiöitä koskevista velvollisuuksista, vastuista sekä muista oikeudellisista seikoista. Laki on konkurssien ja talousrikosten kannalta keskeinen lainsäädäntö, sillä siinä säädetään muun muassa yhtiön johdon vastuusta sekä vahingonkorvausvelvollisuudesta.

Tämän tutkimuksen kannalta keskeisimpiä osakeyhtiölain säädöksiä ovat johdon vastuuta sekä laitonta varojenjakoja koskevat säädökset.

3.3.1 Johdon vastuu

Osakeyhtiön johdon vastuusta säädetään osakeyhtiölain 1 luvussa. Yhtiön hallituksen tulee huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Toimitusjohtaja vastaa yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta, varainhoidon asianmukaisesta järjestämisestä sekä yhtiön operatiivisesta hallinnosta. Toimitusjohtajan tulee raportoida hallitukselle niistä tiedoista, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi.

Toimitusjohtajan oikeus tehdä epätavallisia toimia ilman hallituksen valtuutusta pätee ainoastaan tilanteissa, joissa hallituksen päätöksen odottaminen aiheuttaisi haittaa yhtiön toiminnalle. Toimitusjohtajan vastuulla on lisäksi järjestää sekä ylläpitää yhtiön sisäistä valvontajärjestelmää. Toimiva sisäinen valvonta on keskeinen tekijä väärinkäytösten ja rikkomusten ehkäisyssä, kun taas sen puutteet lisäävät riskiä taloudellisiin väärinkäytöksiin. Johto on vastuussa rikosten estämiseksi yhtiön toiminnassa. (Lautjärvi, 2018, ss. 67–68).

Osakeyhtiön osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön velvoitteista (OYL 624/2006 luku 1 § 2 mom. 2). Yhtiötä edustava johto voi kuitenkin osakeyhtiölain 22 luvun 1 §:n nojalla joutua henkilökohtaiseen vahingonkorvausvastuuseen, mikäli se on menetellyt osakeyhtiölain määräysten vastaisesti tai huolimattomasti toiminnassaan ja täten aiheuttanut vahinkoa yhtiölle. Vahingonkorvausvastuuseen voi joutua jo lievästä tuottamuksesta. Korvausvastuun edellytyksenä kuitenkin on, että aiheutetun vahingon ja teon välillä on kausaalissuhde. (Lautjärvi, 2018, ss. 97–98). Pelkkä yhtiön tappiollinen toiminta ei sellaisenaan osoita johdon toimineen vastoin huolellisuusperiaatteita (Lautjärvi, 2018, s. 67).

3.3.2 Laiton varojenjako

Osakeyhtiön varojenjaosta säädetään osakeyhtiölain 13 luvussa. Lain 13 luvun 1 §:n nojalla yhtiöstä voidaan jakaa varoja osakkeenomistajille ainoastaan osinkoina tai vapaan oman pääoman rahastosta, osakepääoman alentamisen kautta, omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla taikka yhtiön purkamisen tai rekisteristä poistamisen kautta.

Varojenjako osakeyhtiöstä muutoin kuin edellä mainituilla tavoilla on laitonta varojenjako, edellyttäen varojenjaon vähentäneen yhtiön varoja tai lisäten sen velkoja ilman liikeloudellista perustetta (OYL 624/2006 luku 13 § 1 mom. 3). Varojen saaja on osakeyhtiölain 13:4:n nojalla velvollinen palauttamaan laittoman varojenjaon yhteydessä saamansa varat, mikäli hän tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää varojenjaon lainvastaisuudesta.

3.4 Saattohoitojärjestely konkurssissa

Saattohoitojärjestelyssä on kyse ennen konkurssia tehdystä systemaattisesta järjestelystä, jossa yhtiön vastuuhenkilöt korvataan ulkopuolisilla henkilöillä ja tyypillisesti myös yhtiön osakekannan omistus siirretään näiden omistukseen. Tämän niin kutsutun saattohoitajan tehtävänä on peittää yhtiön tosiallisen toimijan tekemät rikokset, mikä voidaan toteuttaa esimerkiksi kirjanpitoaineiston hävittämisellä. (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2021).

Saattohoitojärjestelyn havaitseminen pesänselvityksen yhteydessä on omiaan herättämään epäily velallisen mahdollisesti syyllistyneen rikolliseen toimintaan. Saattohoitojärjestelyn käytön rikostunnusmerkistön täytyminen on tapauskohtaista. Pesänhoitajan on suositeltavaa tehdä tutkintapyyntö, mikäli velallisyhtiössä on käytetty saattohoitojärjestelyä pesänselvityksen vaikeuttamiseksi. (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2021).

4 Talousrikosten ennaltaehkäisy konkurssimenettelyn avulla

Talousrikollisuuden torjunta on ilmiönä hankala talousrikosten skaalan laajuuden vuoksi. Talousrikollisuuden ennaltaehkäisyä vaikeuttaa lisäksi talousrikollisuuden monimuotoistuminen, verkostoituminen sekä järjestäytyneisyys (Paasonen, 2023, ss. 8, 20–21).

Talousrikosten ennaltaehkäisevät toimenpiteet eivät nojaa ainoastaan lainopin varaan, sillä keinojen vaikuttavuutta tulee arvioida myös empiirisesti (Paasonen, 2023, s. 23).

Vaikka talousrikollisuuden ennaltaehkäisy on haastavaa, tässä osiossa tarkastellaan konkurssimenettelyn mahdollistamia prosesseja, joilla talousrikollisuutta pyritään ennaltaehkäisemään.

4.1 Pesänhoitajan vastuusta

Pesänhoitajalla on merkittävä kompetenssi toiminnallaan edistää rikosepäilyjen selvittämistä. Velallisen toiminnan ollessa laajaa tai siihen liittyessä epäselvyyksiä, konkurssipesällä on oikeus teettää erityistarkastus velallisen taloudellisen toiminnan syvällisemmäksi tarkasteluksi. (Nurro, 2019, s. 28).

Konkurssilain 14:5:4:n nojalla pesänhoitaja on velvollinen tekemään tutkintapyyntöä poliisille, mikäli on syytä epäillä velallisen syyllistyneen velkojia vastaan tehtyyn rikokseen, kirjanpitorikokseen tai muuhun sellaiseen rikokseen, jolla saattaisi olla velkojien maksunsaannin tai pesänselvityksen kannalta merkitystä. Tutkintapyyntö tulee tehdä viipymättä ja siinä on mainittava teon tahallisuudesta ja törkeydestä sekä teosta epäillyt henkilöt tai tahot. Tutkintapyyntöä liitteinä toimitetaan sitä tukeva aineisto. (Nurro, 2019, s. 28).

4.2 Julkisselvitys

Julkisselvityksessä konkurssimenettelyä jatketaan valtion varoilla konkurssiasiamiehen erityisen valvonnan alaisena. Konkurssiasiamies toimii konkurssipesien hallintoa valvovana viranomaisena, joka tekee hakemuksen julkisselvitykseen siirtymisestä tuomioistuille. Tuomioistuin tekee asiassa päätöksen kuultuaan pesänhoitajaa. Julkisselvityksen edellytyksiä ovat konkurssipesän vähävaraisuus, velalliseen tai pesään kohdistuvat selvitystarpeet tai muu perusteltu erityinen syy. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-a).

Julkisselvityksen tavoitteena on torjua ja ennaltaehkäistä konkurssihin liittyvää talousrikollisuutta ja harmaata taloutta. Julkisselvitys mahdollistaa rikos- ja vahingonkorvausvastuiden ja liiketoimintakieltojen toteuttamisen. Sen avulla voidaan lisäksi puuttua ns. saattohoitotapauksiin sekä konkurssiketjuihin. Julkisselvitykseen siirtymisen perusteena onkin 75 prosentissa tapauksista rikosepäily velallisen toiminnassa. Velalliseen kohdistuvat selvitystarpeet liittyvät talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaan. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-a).

Julkisselvityksessä velkojien ja pesänhoitajan määräys- ja päätösvalta lakkaavat ja siirtyvät konkurssiasiamiehen määräämälle julkisselvittäjälle. Käytännössä julkisselvittäjäksi määrätään usein samassa pesässä aiemmin toiminut pesänhoitaja, jolla on paras kokonaiskuva pesän tilanteesta. (Konkurssiasiamiehen toimisto, n.d.-a). Julkisselvitykset ovat kestoiltaan pitkiä: niiden keskimääräinen kesto on noin 9,5 vuotta, ja ne voivat pisimmiltään kestää jopa 20 vuotta (Maijala, 2025). Alla esitetystä konkurssiasiamiehen toimiston julkaisemasta tilastosta ilmenevät vuosien 2020–2024 välillä aloitetut julkisselvitykset.

Kuva 5. Julkisselvitykset vuosien 2020–2024 välillä (Maijala, 2025).

Julkisselvitykset kpl					
	2020	2021	2022	2023	2024
Aloitettu	75	46	26	44	51
Lopputilitys	41	42	64	48	63
Vireillä	498	500	497	501	489*

* 12 % kaikista vireillä olevista konkurssseista

Alla esitetystä konkurssiasiamiehen toimiston webinaarissa julkaistusta tilastosta ilmenee vuoden 2025 aikana päättyneen yhteensä 32 julkisselvitystä, joissa 31:ssä tehtiin tutkintapyyntö havaituista rikosepäilyistä.

Kuva 6. Vuonna 2025 päätetyt julkisselvitykset (Maijala, 2025).

2025 päätetyt julkisselvitykset	
•	32 kpl – näistä 31:ssä tehty tutkintapyyntö
•	Keskimääräinen kesto 9,5 vuotta (pisin aika 20 vuotta)
•	Näistä 18:ssa rikostuomio, yleisimmät nimikkeet: <ul style="list-style-type: none"> • törkeä velallisen epärehellisyys (15) • törkeä kirjanpitorikos (7) • törkeä petos (2) ja törkeä kavallus (2)
•	Kahdessa lisäksi määrätty liiketoimintakielto
•	Seitsemässä syyttämättäjättämispäätös
•	Viidessä esitutkinta lopetettu mm. resurssisyistä

4.3 Erityistarkastus

Konkurssivelallisen erityistarkastuksessa on kyse velallisen toiminnan tarkastamisesta ajalta ennen konkurssia. Sen tarkoituksena on turvata velkojien etua selvittämällä, onko

velallinen menetellyt sopimattomasti velkojia kohtaan. Velallisen erityistarkastuksen avulla voidaan lisäksi selvittää mahdolliset pesään peräytettävissä olevat varat tai muu velkojien ulottumattomiin viety varallisuus. (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2018). Päätös konkurssivelallisen toimintaan suoritettavasta erityistarkastuksesta on velkojilla (KonkL 120/2004 luku 9 § 4). Erityistarkastus toimitetaan vain, jos sen todetaan olevan pesänselvityksen kannalta tarpeellinen (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2018).

Erityistarkastus tukee lisäksi esitutkintaviranomaisen työtä, sillä sen avulla voidaan havaita esimerkiksi velkojia vahingoittavat oikeustoimet sekä edistää rikoshyödyn takaisinsaantia. Erityistarkastus suoritetaan tyyppillisesti rajattuna ja kohdennettuna, jolloin konkurssihallinto määrittelee selvitettävät seikat sekä päättää tarkastushavaintojen pohjalta tehtävistä jatkotoimenpiteistä. Tarkastustulokset edesauttavat arvioimaan konkurssimenettelyn jatkamisedellytyksiä. (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2018).

Mikäli pesänhoitaja havaitsee pesänselvityksen yhteydessä viitteitä velallisen mahdollisesta rikollisesta toiminnasta, kuten velkojia vastaan tehdyistä rikoksista, kirjanpitorikoksesta tai muusta velkojien maksunsaannin tai pesänselvityksen kannalta merkityksellisestä rikoksesta, erityistarkastusta voidaan laajentaa tai kohdentaa näiden seikkojen perusteellisempaan selvittämiseen. Tapauksissa, joissa pesänhoitajalla on syytä epäillä merkittävää taloudellista hyötyä tuottanutta rikosta, on perusteltua keskustella alueellisen talousrikosyksikön päällikön kanssa tehdyistä havainnoista. (Konkurssiasiamiehen toimisto, 2018).

4.4 Liiketoimintakielto

Liiketoimintakiellosta ja sen edellytyksistä säädetään liiketoimintakieltolaissa (Liiketoimintakieltolaki 1059/1985). Liiketoimintakiellon tarkoituksena on estää sopimatonta ja vahingollista liiketoimintaa sekä ylläpitää liiketoimintaan kohdistuvaa luottamusta sekä ohjata kieltoon määrätty henkilöt harjoittamaan lainmukaista liiketoimintaa vastaisuudessa. (Liiketoimintakieltolaki 1059/1985 § 1 mom. 1; Viento, 1992, s. 97). Lain säätämällä pyritään täten ehkäisemään konkurssikeinottelua ja talousrikollisuutta. (Viento, 1992, s. 97).

Liiketoimintakieltoon voidaan määrätä konkurssiyhtiössä toiminut vastuuhenkilö, kuten hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja. Kielto voidaan kohdistaa myös hallituksen ulkopuoliseen henkilöön (Viento, 1992, s. 97). Tällaisessa tilanteessa kyse on niin kutsutusta bulvaanijärjestelystä, jossa yhtiön viralliset vastuuhenkilöt toimivat ainoastaan

nimellisesti yhtiön tosiasiallisen toimijan ollessa hallituksen ulkopuolinen henkilö (Anttinen, 2023, s. 18).

Liiketoimintakiellon määräämisen edellytykset täyttyvät, kun vastuuhenkilö on oleellisesti laiminlyönyt lakisääteisiä velvollisuuksiaan muusta kuin maksukyvyttömyydestä johtuvasta syystä tai on syylistynyt muuhun kuin vähäiseen rikolliseen menettelyyn yhtiön liiketoiminnassa. Lakisääteisten velvollisuuksien laiminlyönnin oleellisuutta puoltaa tekojen suunnitelmallisuus, kesto, toistuvuus, aiheutetut vahingot sekä tavoitellun taloudellisen hyödyn määrä. (Liiketoimintakieltolaki 1059/1985 § 3 mom. 1).

Liiketoimintakieltoon määrätty henkilö ei saa harjoittaa kirjanpitovelvollista liiketoimintaa itse tai välikäsiä käyttäen, eikä toimia yhtiön vastuuhenkilönä (Liiketoimintakieltolaki 1059/1985 § 4 mom. 1). Liiketoimintakiellon rikkominen on rikoslaissa säädetty rikokseksi, josta rangaistuksena seuraa sakko tai enintään kahden vuoden vankeus. Myös liiketoimintakiellon kiertämiseksi välikätenä toiminut henkilö voidaan tuomita liiketoimintakiellon rikkomisesta. (RL 39/1889 luku 16 § 11 mom. 1–2).

Pesänhoitajalla on velvollisuus ilmoittaa viipymättä, mikäli pesänselvityksen yhteydessä ilmenee seikkoja, jotka viittaavat liiketoimintakiellon määräämisen edellytyksien täyttymisestä (Viento, 1992, s. 100).

Poliisi on suorittanut vuonna 2020 tehovalvonnan liiketoimintakiellon noudattamisen seuraamisesta, jonka kohteena oli 200 kieltoon määrättyä henkilöä. Tehovalvonnan yhteydessä ilmeni, että useat henkilöt ovat harjoittaneet liiketoimintaa kiellosta huolimatta. Valvonnan seurauksena tehtiin rikosilmoituksia liiketoimintakiellon rikkomisista, veropetoksista ja kirjanpitorikoksista. (Liiketoimintakieltoon määrättyillä yhteyksiä liiketoimintaan, 2020). Vuonna 2021 toteutetussa valvonnassa rikkomusten määrä oli vähentynyt, mutta kehitystä voi selittää osaltaan liiketoimintakieltoon määrättyjen henkilöiden määrä lasku (Liiketoimintakieltojen rikkominen vähentynyt, 2021).

5 Tutkimuksen toteutus ja tulokset

Tässä osiossa perustellaan valittu tutkimus- sekä aineistonkeruumenetelmä. Kerättyä tutkimusaineistoa analysoidaan ja raportoidaan, jonka pohjalta tehdään havaintoja tutkimusongelman tarkastelemiseksi ja tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi. Lopuksi esitetään tutkimuksen keskeiset tulokset.

Tutkimusmenetelmät lisäävät ja täydentävät tietämystä tutkittavasta aiheesta. Oikean tutkimusmenetelmän valintaa voidaan pitää ratkaisevana tekijänä laadukkaan ja luotettavan tutkimustyön kannalta. (Abbadia, 2023).

5.1 Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Tutkimustyö on toteutettu laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus menetelmäsuuntauksena auttaa tutkijaa ymmärtämään tutkittavan aiheen ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti (Jyväskylän yliopisto, n.d.). Kyseisen menetelmäsuuntauksen valinta on tämän tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukainen, sillä tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää konkurssimenettelyissä esiintyvää talousrikollisuutta ilmiönä.

Laadullisen tutkimuksen tavallisimpia aineistonkeruumenetelmiä ovat haastattelu, kysely sekä dokumenttianalyysi (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 71).

5.2 Teemahaastattelu

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä on käytetty puolistrukturoitua haastattelua eli teemahaastattelua. Teemahaastattelun kulkua ohjaa etukäteen määritellyt tutkimuksen kannalta keskeiset teemat. Ennalta suunnitellut kysymykset pyrkivät löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen, ongelmanasettelun tai tutkimustehtävän mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, ss. 74–75). Kyseinen menetelmä valittiin, koska se mahdollistaa syvällisen ja asiantuntijalähtöisen tiedon saamisen tutkittavasta ilmiöstä.

Haastateltaviksi valittiin kahden ammattiryhmän edustajat: pesänhoitajana toiminut asianajaja sekä KHT-tilintarkastaja. Haastateltavat valittiin heidän asiantuntemuksensa ja käytännön kokemuksensa perusteella, jotta tutkimusongelman kannalta saataisiin mahdollisimman relevanttia ja syvällistä tietoa.

Yksilöhaastattelut toteutettiin maaliskuussa 2026 sähköpostitse, ja ne perustuivat ennalta laadittuihin teemahaastattelurunkoihin. Haastattelukysymykset poikkesivat osin osallistujaryhmien välillä siten, että ne spesifioitiin kahden eri ammattiryhmän tarjoaman tiedon näkökulmasta tutkimusongelman tarkastelun kannalta. Kysymykset noudattivat kuitenkin yhteneviä teemoja, joista keskeisimmiksi määriteltiin:

1. Talousrikokset konkursseissa
2. Konkurssimenettely talousrikollisuutta ennaltaehkäisevänä prosessina

Haastateltavana ollut asianajaja on toiminut pesänhoitajana keskimäärin n. 10 konkurssissa vuositasolla. Kyseisen ammattiryhmän edustajan valinta haastateltavaksi perustuu hänen asiantuntevan ja laaja-alaisen näkemyksensä hyödyntämiseen tutkimuksen konkurssia käsittelevien tutkimuskysymyksien kannalta. Asianajajalle esitetyt kysymykset kohdistuivat:

- konkurssipesien hoitamiseen liittyvään käytännön kokemukseen,
- rikosepäilyjen esiintyvyyteen ja tyypeihin konkurssimenettelyissä,
- rikosepäilyjen havaitsemiseen ja tarvittaviin jatkotoimenpiteisiin,
- pesänhoitajan vastuuseen sekä viranomaisyhteistyöhön ja
- konkurssimenettelyn vaikutukseen talousrikollisuuden ennaltaehkäisyssä

Toisen haastateltavan, 23 vuotta KHT-tilintarkastajana toimineen, valinta haastateltavaksi perustuu tilintarkastuksen monipuolisiin tavoitteisiin, jotka liittyvät kohdeyhtiön lainmukaisen toiminnan varmistamiseen. Tilintarkastaja antaa lausunnon siitä, onko kohdeyhtiön tilinpäätös laadittu voimassa olevien säännösten sekä määräysten mukaisesti. Tarkastuksella myös varmistetaan tilinpäätöksen antavan oikeat ja riittävät tiedot toiminnan tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta. Hallinnon tarkastuksen kautta selvitetään vastuuhenkilöiden lainmukainen toiminta. (Tomperi, 2009, s. 11). Näin ollen tilintarkastajalla voidaan katsoa olevan kompetenssia tarjota asiantuntevaa tietoa tämän tutkimuksen talousrikollisuutta koskevien tutkimuskysymysten kannalta. KHT-tilintarkastajalle suunnatut kysymykset käsittelivät:

- kokemusta konkurssiyhtiöistä ja talousrikosepäilyistä,
- talousrikosten tyypillisiä varoitusmerkkejä ennen konkurssia,
- kirjanpidollisia puutteita konkurssiyhtiöissä,
- tilintarkastuksen roolia talousrikosten ennaltaehkäisyssä,
- konkurssimenettelyn merkitystä rikosten paljastamisessa sekä ennaltaehkäisyssä ja
- talousrikollisuuden ja konkurssin välistä korrelaatiosuhdetta

Haastattelukysymykset on esitetty tämän työn liitteissä 1 ja 2.

Haastattelun onnistuneen lopputuloksen kannalta on oleellista, että haastateltaville toimitetaan haastattelun teemat ja kysymykset etukäteen tutkittaviksi. Lisäksi eettisten periaatteiden mukaisesti on tärkeää kertoa haastateltaville haastattelun aiheesta etukäteen. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 73). Tässä tutkimuksessa haastateltaville annettiin hyvissä ajoin ennen haastattelua tieto haastattelun aiheesta, tarkoituksesta ja tavoitteista sekä itse kysymykset.

5.3 Tulokset

Tässä osiossa tarkastellaan teemahaastattelun ilmi tuomia relevanteimpia tutkimustuloksia tutkimusongelman selvittämisen kannalta. Tuloksia ei esitetä suorina litterointeina, vaan ne on muokattu analyyttiseen muotoon tukien tutkimusongelman tarkastelua, kuitenkin säilyttäen haastatteluaineiston ydinsisällön. Tutkimusaineisto on analysoitu teemoittelemalla vastaukset aiemmin mainittujen kokonaisuuksien mukaisesti, mikä mahdollistaa tulosten selkeän jäsentämisen ja vertailun teoreettiseen viitekehykseen.

5.3.1 Talousrikokset konkurseissa

Tässä teemassa tarkasteltiin talousrikosten ilmenemistä konkurseissa. Haastateltavilta kysyttiin muun muassa rikosepäilyjen yleisyydestä, tyypillisimmistä rikoksista, niiden esiintymisvaiheesta sekä havaitsemista vaikeuttavista tekijöistä.

Pesänhoitajana toimineen asianajajan mukaan noin 10–20 prosentissa konkurssipesistä esiintyy rikosepäilyjä, ja ne tulevat useimmiten ilmi pesäluettelon laatimisen yhteydessä eli konkurssimenettelyn alkuvaiheessa. Tyypillisimmiksi rikosepäilyiksi tunnistettiin velallisen epärehellisyys sekä kirjanpitorikos. Molempien haastateltavien mukaan rikosepäilyt korostuvat erityisesti rakennus- sekä ravintolatoimintaa harjoittavissa yrityksissä. Epäilyjä on lisäksi havaittu erilaista rahoitustoimintaa harjoittavilla toimialoilla.

Asianajajan mukaan rikosepäilyjen havaitsemista vaikeuttaa erityisesti kirjanpitovelvollisuuden laiminlyönti. KHT-tilintarkastajan mukaan kirjanpidon puutteellisuus korostuu erityisesti konkurssiyhtiöissä. KHT-tilintarkastajan näkökulmasta talousrikoksiin viittaavia varoitusmerkkejä voidaan havaita jo ennen konkurssia. Keskeisiksi talousrikosten indikaattoreiksi tunnistettiin erilaiset lähipiirijärjestelyt, kuten lähipiirisopimukset. Konkurssiyhtiöissä yleiseksi indikaattoriksi rikosepäilyistä havaittiin varallisuuden siirtäminen pois yhtiön varallisuuspiiristä velkojien ulottumattomiin.

KHT-tilintarkastajan mukaan konkurssiin johtava maksukyvyttömyys ei pääsääntöisesti ole seurausta talousrikollisuudesta.

5.3.2 Konkurssimenettely talousrikollisuutta ennaltaehkäisevänä prosessina

Tässä teemassa tarkasteltiin konkurssimenettelyn roolia talousrikollisuuden ennaltaehkäisyssä. Haastateltavilta kysyttiin muun muassa pesänhoitajan vastuusta,

tarvittavista jatkotoimenpiteistä sekä konkurssimenettelyn vaikutuksesta talousrikollisuuden ehkäisyksi tulevaisuudessa.

Asianajajaa haastateltaessa ilmeni, että mikäli pesänselvityksen yhteydessä havaitaan rikosepäilyjä, on pesänhoitajan vastuulla toteuttaa harkintansa mukaan tarpeelliset jatkotoimenpiteet käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Pesänhoitaja tekee havainnostaan tutkintapyynnön poliisille riippumatta siitä, onko kyseessä vähävarainen raukeamisuhan alainen pesä vai täysimittaisena jatkuva konkurssimenettely. Raukeavissa konkurssipesissä käytettävissä olevat resurssit mahdollistavat pääsääntöisesti ainoastaan tutkintapyynnön tekemisen, kun taas täysimittaisessa konkurssimenettelyssä voidaan tutkintapyynnön lisäksi teettää erityistarkastus. Erityistarkastuksen teettäminen riippuu kuitenkin pesän laajuudesta sekä käytettävissä olevista varoista. Molemmat haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että erityistarkastusta voidaan pitää tehokkaana prosessina rikosepäilyjen ilmi tuomiseksi. Pesänhoitajan tehtäviin kuuluu lisäksi takaisinsaantiperusteiden arviointi, takaisinsaantivaatimusten esittäminen sekä tarpeellisiksi katsomiensa kanteiden nostaminen.

Haastatteluissa tarkasteltiin lisäksi viranomaisyhteistyöhön liittyviä kehityskohteita, joiden avulla velallisen toiminnassa havaittujen rikosepäilyjen selvittämistä voitaisiin tehostaa. Asianajajan mukaan poliisilla tulisi olla nykyistä paremmat resurssit väärinkäytösten ja muiden talousrikosepäilyiden tutkimiseksi. Esille nousi lisäksi tarve harkita pesänhoitajan palkkion korottamista raukeavissa konkurssimenettelyissä. Palkkion korottamista perusteltiin tekijänä, joka voisi lisätä pesänhoitajan motivaatiota rikosepäilyjen perusteelliseen selvittämiseen myös vähävaraisissa konkurssipesissä.

Tutkimustulokset korostivat tilintarkastuksen merkitystä yhtiön ja sen vastuuhenkilöiden lainmukaisen toiminnan valvonnassa. Tutkimustuloksista ilmeni tilintarkastuksella olevan täten talousrikollisuutta ennaltaehkäisevä vaikutus. Lisäksi tutkimustulokset viittaavat siihen, että myös konkurssimenettelyllä voi olla osittain talousrikollisuutta ennaltaehkäisevä vaikutus. Tätä perusteltiin sekä erityistarkastuksen teettämisen mahdollisuudella että yleisellä tietoisuudella niistä seuraamuksista, joita talousrikoksista voi seurata.

6 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella talousrikollisuuden ja konkurssimenettelyjen välistä yhteyttä sekä selvittää, millä tavoin konkurssimenettely voi toimia välineenä talousrikollisuuden ennaltaehkäisyssä. Työn tutkimusongelman tukena toimivat seuraavat tutkimuskysymykset:

- Mitä tarkoitetaan konkurssimenettelyllä?
- Mitä tarkoitetaan talousrikollisuudella?
- Mahdollistaako konkurssimenettely keinoja talousrikosten ennaltaehkäisyksi tulevaisuudessa?

Kaksi ensimmäistä tutkimuskysymystä ovat luonteeltaan teoreettisia ja toimivat tutkimusongelman tarkastelun tukena. Työn tietoperustan perusteella havaittiin, että konkurssimenettelyllä tarkoitetaan maksukyvyttömyysmenettelyä, jossa velallisen omaisuus realisoidaan velkojien saatavien maksamiseksi. Talousrikollisuudella puolestaan viitataan rikoksiin, joissa tavoitellaan taloudellista hyötyä väärinkäytösten tai lakisääteisten velvollisuuksien laiminlyönnin kautta. Näiden käsitteiden määrittelyllä luotiin perusta tutkimustulosten sekä -ongelman tarkastelulle.

Tutkimustulosten perusteella rikosepäilyjä havaitaan keskimäärin noin 10–20 prosentissa konkurssitapauksista. Haastattelujen perusteella tyypillisimmiksi rikosepäilyiksi tunnistettiin velallisen epärehellisyys sekä kirjanpitorikos. Molemmat rikokset lukeutuvat talousrikollisuudeksi, mikä osoittaa talousrikollisuutta esiintyvän osassa konkurssitapauksista.

Tutkimustuloksista ilmenee myös, että rikosepäilyt havaitaan useimmiten konkurssimenettelyn alkuvaiheessa; pesäluettelon laatimisen yhteydessä. Tässä vaiheessa tarkastelun kohteena on velallisen toiminta sekä kirjanpito, minkä seurauksena mahdolliset väärinkäytökset, laiminlyönnit tai kirjanpidolliset puutteet voivat ilmetä. Tutkimusaineiston perusteella kirjanpidolliset puutteet ja laiminlyönnit vaikeuttavat rikosepäilyjen havaitsemista, mutta samanaikaisesti ne voivat myös toimia indikaattorina mahdollisista väärinkäytöksistä.

Tutkimustulokset osoittavat lisäksi, että konkurssimenettely mahdollistaa useita prosesseja ja keinoja, joiden avulla talousrikosepäilyihin voidaan puuttua. Pesänhoitaja on velvollinen arvioimaan tarvittavia jatkotoimenpiteitä, mikäli pesän selvityksen yhteydessä havaitaan viitteitä rikosepäilyistä. Näitä jatkotoimenpiteitä ovat esimerkiksi tutkintapyyntöjen tekeminen poliisille, erityistarkastuksen toimittaminen, julkisselvitysintressin arviointi sekä ilmoitus liiketoimintakiellon määräämisen edellytysten täyttymisestä.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että konkurssiin johtava maksukyvyttömyys ei itsessään ole suora indikaattori talousrikollisuudesta. Kuitenkin se, että rikosepäilyjä havaitaan merkittävässä osassa konkurssipesistä, viittaa siihen, että talousrikollisuus ja konkurssimenettelyt ovat osittain kytköksissä toisiinsa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että talousrikollisuuden ja konkurssimenettelyjen välillä voidaan havaita yhteys, mutta ei suoraa korrelaatiota. Vaikka konkurssiin johtava maksukyvyttömyys ei automaattisesti tarkoita talousrikollisuutta, konkurssimenettely mahdollistaa velallisen toiminnan systemaattisen tarkastelun, jossa havaitut rikosepäilyt saatetaan viranomaisten tutkittavaksi. Tästä näkökulmasta voidaan todeta konkurssimenettelyn toimivan keskeisenä välineenä rikosepäilyjen havaitsemisessa ja selvittämisessä edesauttaen talousrikollisuuden ennaltaehkäisyä tulevaisuudessa, mutta sen ennaltaehkäisevä vaikutus on osittainen ja riippuvainen useista tekijöistä.

Jotta tutkimusta voidaan pitää luotettavana, tulee arvioida sen validiteettia sekä reliabiliteettia. Validiteetti osoittaa tutkimuksessa käytettyjen tutkimus- ja mittausten menetelmien soveltuvan juuri siihen ilmiöön, jota tutkitaan. Reliabiliteetti puolestaan kertoo käytetyn mittarin luotettavuudesta siten, että tutkimustulokset pysyisivät samoina, mikäli tutkimus toistettaisiin (Tilastokeskus, n.d.-a; Tilastokeskus, n.d.-b).

Arvioidessa tämän tutkimuksen validiteettia, tulee huomio kiinnittää valittuun tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmään. Tutkimuksessa käytettyä laadullista tutkimusmenetelmää sekä puolistrukturoitua teemahaastattelua aineistonkeruumenetelmänä perustellaan tutkimuksen tavoitteella ymmärtää talousrikollisuuden ja konkurssimenettelyjen välistä yhteyttä ilmiönä, eikä niinkään mitata sitä määrällisesti. Näin ollen laadullinen tutkimusmenetelmä mahdollisti syvällisen ja kontekstuaalisen ymmärryksen muodostamisen tutkittavasta ilmiöstä. Haastattelukysymykset rakennettiin tutkimuksen keskeisten teemojen ympärille, mikä osaltaan varmisti, että tutkimusaineisto keskittyi tutkimusongelman kannalta relevantteihin seikkoihin.

Tutkimuksen validiteettia vahvistaa myös se, että tutkimuksessa hyödynnetty teoreettinen viitekehys perustuu oikeuskirjallisuuteen, lainsäädäntöön sekä aiempaan tieteelliseen tutkimukseen. Tutkimustulokset ovat yhteneväisiä tietoperustan kanssa, mikä lisää tutkimuksen validiteettia. Näin ollen voidaan todeta, että tutkimuksessa on onnistuttu mittaamaan juuri sitä ilmiötä, jota oli tarkoituskin tutkia.

Tutkimuksen reliabiliteettia arvioidessa on kuitenkin huomioitava laadullisen tutkimuksen luonne. Tutkimus perustuu kahden asiantuntijan näkemyksiin, minkä vuoksi tulokset eivät ole laajasti yleistettävissä. Mikäli tutkimus toistettaisiin eri haastateltavilla, tulokset voisivat osin poiketa tässä tutkimuksessa tehdyistä havainnoista. Tästä huolimatta tutkimuksen reliabiliteettia tukee se, että haastateltavat edustivat tutkimusaiheen kannalta keskeisiä asiantuntijaryhmiä ja heillä on vankka kokemus alalta, mikä lisää saatujen tulosten luotettavuutta.

On huomioitava, että haastattelujen toteuttaminen sähköpostitse on osaltaan vaikuttanut saatuihin vastauksiin ja tuloksiin. Vaikka se on mahdollistanut harkitummat vastaukset, on se toisaalta voinut rajata spontaanien lisäkysymysten esittämisen mahdollisuutta. Tämä seikka on voinut vaikuttaa tutkimusaineiston syvyyteen ja siten osittain tutkimuksen reliabiliteettiin.

Kokonaisuutena arvioiden tutkimuksen validiteettia voidaan pitää hyvänä ja reliabiliteettia kohtuullisena. Koska laadullinen tutkimusmenetelmä mittaa tarkoituksenmukaisesti tutkimusongelman kannalta keskeisiä ilmiöitä, voidaan tutkimustuloksia pitää luotettavina, vaikka niiden toistettavuus on osin rajallista. Tutkimus tuottaa näin ollen luotettavaa, mutta kontekstisidonnaista tietoa tutkittavasta ilmiöstä.

7 Kestävä kehitys ja vastuullisuus: konkurssimenettely talousrikollisuuden ennaltaehkäisijänä

Tämän opinnäytetyön aihe, talousrikollisuuden yhteys konkurssimenettelyihin, on vahvasti yhteydessä kestävään kehitykseen sekä vastuullisuuteen, sillä tutkimusongelman ratkaisemisella on merkittäviä vaikutuksia niin kansantalouteen, organisaatioihin, yksittäisiin työntekijöihin sekä koko yhteiskuntaan. Työn oleellisena tavoitteena oli selvittää, millä tavoin konkurssimenettely voi toimia talousrikollisuutta ehkäisevänä prosessina, ja täten edistää tulevaisuuden liiketoiminnan oikeudenmukaisuutta sekä kestävyttä.

Kuten työn johtopäätöksissä todettiin, konkurssimenettely on osaltaan talousrikollisuutta ennaltaehkäisevä menettely, jonka avulla varmistetaan velkojien oikeuksien turvaaminen sekä rikosepäilyjen välittäminen eteenpäin viranomaistahoille jatkotoimenpiteitä varten. Konkurssimenettelyllä voidaan siten katsoa myös olevan laajempi merkitys yhteiskunnan hyvinvoinnille, sillä se edistää luottamusta markkinoihin, vähentää epäoikeudenmukaisia taloudellisia menetyksiä esimerkiksi verovajeen ehkäisemisen muodossa ja tukee oikeudenmukaisia toimintatapoja liiketoiminnassa. Tältä osin voidaan perustella opinnäytetyön aiheen sidonnaisuutta sekä sosiaaliseen että taloudelliseen vastuullisuuteen pitkällä aikavälillä.

Vaikka ympäristöllinen vaikutus ei talousrikollisuuden ehkäisyn näkökulmasta ole suora, voidaan sitä kuitenkin tarkastella välillisesti resurssien käytön ja taloudellisen tehokkuuden kautta. Talousrikollisuuden ehkäisyllä voidaan esimerkiksi vähentää yhtiön resurssien väärinkäyttöä tilanteissa, joissa rikollinen toiminta aiheuttaa ympäristökuormitusta resurssien tuhlaamisella. Kun yhtiön omaisuutta hallitaan vastuullisesti ja väärinkäytöksiä

ehkäistään, vähenee materiaalien ja energian hukka, mikä on osin omiaan tukemaan ympäristön kestävyyttä.

Tämän tutkimuksellisen opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää käytännössä erityisesti konkurssimenettelyjen kehittämisessä talousrikollisuutta ennaltaehkäisevään suuntaan. Konkreettisenä esimerkkinä voidaan mainita pesänhoitajan rooli rikosepäilyjen tunnistamisessa sekä tämän pohjalta tehtävistä jatkotoimenpiteistä, kuten viranomaisyhteistyön asianmukaisesta toteuttamisesta. Velkojien oikeuksien tehokas turvaaminen tukee luottamusta markkinoihin sekä vähentää epäoikeudenmukaisia taloudellisia menetyksiä, kuten verovajetta.

Tutkimuksen tuloksia voidaan myös soveltaa sellaisten toimintamallien sekä ohjeistuksien kehittämisellä, joilla tähdätään kohti vastuullisempaa pesänhoitotapaa. Konkreettisinä esimerkkeinä vastuullisemman pesänhoitotavan toteuttamisesta voidaan mainita yhtenäiset käytännöt talousrikollisuuden tunnistamiseen, aihetta käsittelevien koulutusten järjestäminen sekä viranomaisyhteistyön tehostaminen. Edellä mainittujen toimenpiteiden avulla voidaan edistää kestävä kehityksen periaatteiden toteutumista tukemalla taloudellista ja sosiaalista vastuullisuutta sekä välillisesti myös ympäristön kestävyttä resurssien tehokkaamman käytön kautta.

8 Pohdinta

Tässä osiossa pohditaan opinnäytetyötä loogisena kokonaisuutena. Tarkastelun kohteena on tutkimukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä se, missä määrin tutkimuskysymyksiin on saatu vastaukset. Lisäksi arvioidaan tutkimussuunnittelun pätevyyttä, ennako-odotuksia työn lopputuloksista, työn toteutuksen aikana opittua sekä arvio työn reliabiliteetista sekä validiteetista. Pohdinnassa tarkastellaan myös tutkimustulosten yhteyttä teoreettiseen viitekehukseen. Lopuksi esitetään keskeisiä havaintoja tutkimuksen merkityksestä sekä ehdotuksia jatkotutkimuksen näkökulmasta.

Opinnäytetyön tutkimussuunnittelun pätevyyttä arvioidaan pääosin seuraavien seikkojen kautta:

- Työn aiheen selkeä rajaus
- Tutkimuskysymyksien selkeys
- Oikean tutkimusmenetelmän valinta tutkimusongelman kannalta
- Perusteltu aineistonkeruumenetelmä
- Tutkimusprosessin loogisuus ja yhteneväisyys

- Tutkimusongelman ja -kysymyksen kannalta relevanttien johtopäätösten tekeminen

Tämän opinnäytetyön tutkimussuunnittelua voidaan pitää pätevänä. Tutkimusaihe on rajattu selkeästi tarkastelemaan talousrikollisuuden ja konkurssimenettelyjen välistä yhteyttä osakeyhtiöiden näkökulmasta, ja tutkimuskysymykset tukevat tutkimusongelman tarkastelua johdonmukaisesti. Laadullisen tutkimusmenetelmän valinta on perusteltu, sillä tutkimuksen tavoitteena on ollut ymmärtää tutkittavaa ilmiötä syvällisemmin eikä niinkään tuottaa määrällistä tietoa. Aineistonkeruumenetelmänä käytetty puolistrukturoitu teemahaastattelu soveltuu hyvin tutkimusongelmaan, koska se mahdollistaa asiantuntijanäkökulmien hyödyntämisen. Haastateltavien valinta pesähoitajana toimineeseen asianajajaan ja KHT-tilintarkastajaan tukee tutkimuksen pätevyyttä, sillä molemmilla on keskeinen rooli talousrikosten havaitsemisessa ja ennaltaehkäisyssä. Tutkimusprosessi etenee loogisesti teoriasta empiriaan, ja tutkimustuloksista tehdyt johtopäätökset ovat linjassa tietoperustan kanssa.

Aiemman kirjallisuuden sekä tieteellisten tutkimusten perusteella oli oletettavaa, että talousrikollisuutta esiintyy ainakin osassa konkurssitapauksista. Tutkimustulokset vahvistivatkin rikosepäilyjä esiintyvän noin 10–20 prosentissa konkurssiyhtiöistä. Samalla tulokset tukevat käsitystäni siitä, ettei maksukyvyttömyys ole suora indikaattori rikollisesta toiminnasta. Pidän tätä merkittävänä havaintona, sillä se korostaa konkurssien monisyisiä taustatekijöitä.

Tulokset ovat yhteneväisiä teoreettisen viitekehyksen kanssa talousrikosten ilmenemismuotojen osalta. Velallisen epärehellisyys ja kirjanpitorikos nousivat keskeisiksi rikosepäilyiksi velallisen toiminnassa, mikä vastaa aiempaa tietoa yleisimmistä talousrikoksista liiketoiminnassa. Lisäksi havainto siitä, että rikosepäilyt ilmenevät pesähoitajalle usein jo pesäluettelo laadittaessa, osoittaa konkurssimenettelyn käytännön merkityksen rikosten paljastamisessa. Samalla tulos, jonka mukaan puutteellinen kirjanpito vaikeuttaa rikosten havaitsemista, selittää osaltaan, miksi kaikkia talousrikoksia ei välttämättä pystytä havaitsemaan.

Tutkimus osoittaa, että konkurssimenettelyllä on ennen kaikkea rikoksia paljastava, mutta myös osittain ennaltaehkäisevä vaikutus. Erityisesti pesähoitajan velvollisuus tehdä tutkintapyyntö sekä mahdollisuus erityistarkastuksen teettämisestä muodostavat keskeisiä mekanismeja väärinkäytösten selvittämisessä. Lisäksi tieto mahdollisista seuraamuksista, kuten liiketoimintakiellosta, voi toimia talousrikollisuutta ennaltaehkäisevänä tekijänä. Tulokset viittaavat kuitenkin siihen, että ennaltaehkäisevä vaikutus ei ole yksiselitteinen, vaan se riippuu esimerkiksi resurssien riittävydestä ja viranomaisyhteistyön toimivuudesta.

Tutkimustulosten perusteella voidaan tehdä myös käytännön havaintoja. Esimerkiksi lähipiirijärjestelyt ja varallisuuden siirtäminen velkojien ulottumattomiin nousivat keskeisiksi talousrikosten indikaattoreiksi, mikä voi auttaa tunnistamaan riskitilanteita velallisen toiminnassa jo varhaisessa vaiheessa. Lisäksi tutkimus nostaa esiin kehityskohteita, kuten viranomaisten resurssien riittävyyden sekä pesänhoitajien kannustimet rikosepäilyjen selvittämiseen. Nämä havainnot voivat toimia pohjana talousrikollisuuden torjunnan kehittämiseksi.

Tutkimustulokset vastasivat pääosin ennako-odotuksiani, jotka perustuivat sekä aihetta käsittelevään kirjallisuuteen että aiempaan yleiskäsitykseeni ilmiöstä. Teoreettisessa viitekehyksessä esitettiin, että talousrikollisuutta ilmenee konkurssiyhtiöissä ja että konkurssimenettelyllä on keskeinen rooli rikosten havaitsemisessa sekä osittain niiden ennaltaehkäisyssä. Ennako-odotukseni täyttyivät myös yleisimpien konkursseissa havaittujen talousrikosten osalta, konkurssimenettelyn mahdollistamista talousrikollisuutta ennaltaehkäisevistä toimista sekä käsityksestäni siitä, että konkurssimenettelyllä on rikoksia paljastava vaikutus. Nämä seikat ovat lisäksi linjassa teoriaperustan kanssa. Ennako-odotukseni eivät kuitenkaan täytyneet siltä osin, missä määrin rikosepäilyjä konkurssiyhtiöissä havaitaan. Tätä voitaisiin selittää sillä, että kaikkia rikosepäilyjä ei pystytä havaitsemaan resurssipuutteiden tai keskeneräisen kirjanpidon vuoksi. Toisaalta keskeneräiseksi jätetty kirjanpito tyypillisesti täyttää rikoslain 30 luvun 9 §:ssä tarkoitetun kirjanpitorikoksen tunnusmerkistön.

Vaikka ennako-odotukseni tutkittavasta ilmiöstä osoittautuivat suurelta osin paikkansapitäviksi, opinnäytetyöprosessi syvensi merkittävästi ymmärrystäni talousrikollisuuden ja konkurssimenettelyjen välisestä yhteydestä, erityisesti ilmiön monimuotoisuuden sekä siihen liittyvien haasteiden kannalta. Työn toteuttamisen myötä opin lisäksi, kuinka koota luotettava, analyyttinen ja eettisiä periaatteita noudattava johdonmukainen tutkimus.

Tutkimuksen reliabiliteettia voidaan pitää kohtuullisena, sillä aineisto on kerätty tutkimusongelman kannalta asiantunteilta henkilöiltä. Haastattelujen rajallinen määrä kuitenkin heikentää tulosten yleistettävyyttä. Tutkimuksen valideettia puolestaan tukee se, että tutkimus mittaa sitä, mitä sen on tarkoitus mitata, eli talousrikollisuuden ja konkurssimenettelyjen välistä yhteyttä, ja tulokset vastaavat asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tulosten ja taustateorian välinen yhteneväisyys vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta.

Jatkotutkimuksen kannalta aihe tarjoaa useita mahdollisuuksia. Tutkimusta voitaisiin esimerkiksi laajentaa määrälliseksi tutkimukseksi, jossa tarkasteltaisiin talousrikosten

esiintyvyyttä suuremmissa otoksissa konkurssitapauksia. Lisäksi voitaisiin pitää hyödyllisenä tutkia tarkemmin viranomaisyhteistyön roolia talousrikosten selvittämisessä sekä sitä, miten resurssien lisääminen vaikuttaisi rikosepäilyjen käsittelyyn. Myös eri toimialojen välisiä eroja talousrikollisuuden esiintyvyydessä voitaisiin tarkastella syvällisemmällä tasolla.

Yhteenvetona totean, että opinnäytetyö muodostaa loogisen ja yhtenäisen kokonaisuuden, jossa rakennettu tietoperusta tuki tutkimusongelman tarkastelua sekä tutkimuskysymyksiin vastaamista. Näin ollen tutkimukselle asetetut tavoitteet voidaan katsoa saavutetuiksi.

Lähteet

- Abbadia, J. (9.3.2023). Teoriasta käytäntöön: Tutkimusmenetelmien hallitseminen menestystä varten. *Mind the Graph*. <https://mindthegraph.com/blog/fi/tutkimusmenetelmat/>
- Anttinen, J. (2023). *Osakeyhtiön muodollisessa vastuuasemassa toimineen bulvaanin rikosvastuun toteuttaminen* [pro gradu -tutkielma, Lapin yliopisto]. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/65933/Anttinen_Janne.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Asianajotoimisto Lakitalo. (n.d.). *Velallisen epärehellisyys*. <https://lakitalo.fi/velallisen-eparehellisyys-2>
- Blomqvist, C. & Kilpeläinen, T. (Rikoskomisariot). (2.10.2025). *Konkurssipesien tutkintapyynnöt poliisille* [webinaari]. Konkurssiasiamiehen toimisto. <https://www.konkurssiasiamies.fi/app/uploads/sites/3/2024/11/Lataa-Konkurssiasiamiehen-toimiston-webinaari-2.10.2025-Tutkintapyynnot.pdf>
- Hao, S. & Xiaoxia Z. (2024). *The unexpected consequences of company bankruptcy: An investigation into the spillover effect of local economic liquidation*. ScienceDirect. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1544612324000229>
- Jyväskylän yliopisto. (n.d.). *Laadullinen tutkimus*. <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Kankaanranta, T., Lundqvist, C., Ranki, M. & Muttilainen, V. (2025). *Talousrikostutkinta poliisissa vuonna 2024* [opinnäytetyö, Poliisiammattikorkeakoulu]. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/895993/Polamk_raportteja_148.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kirjanpitolaki 1336/1997. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1997/1336>
- Konkurssiasiamiehen toimisto. (2025-a). *12 Jako-osuuksien maksaminen*. <https://www.konkurssiasiamies.fi/suosituksset/12-jako-osuuksien-maksaminen/>
- Konkurssiasiamiehen toimisto. (n.d.-a). *Julkisselvitys*. <https://www.konkurssiasiamies.fi/konkurssi-ja-yrityssaneeraus/julkisselvitys/>
- Konkurssiasiamiehen toimisto. (2.10.2025). *KAM webinaari / Tutkintapyynnöt, yhteistyössä Länsi-Uudenmaan poliisilaitos, Valtiokunnansyyttäjän toimisto* [webinaari]. Konkurssiasiamiehen toimisto. <https://www.konkurssiasiamies.fi/app/uploads/sites/3/2024/11/Lataa-Konkurssiasiamiehen-toimiston-webinaari-2.10.2025-Tutkintapyynnot.pdf>
- Konkurssiasiamiehen toimisto. (2025-b). *Konkurssien määrä edelleen kasvussa, yrityssaneerausten määrä laskussa*. <https://www.konkurssiasiamies.fi/ajankohtaiset/konkurssien-maara-edelleen-kasvussa-yrityssaneerausten-maara-laskussa/>
- Konkurssiasiamiehen toimisto. (2026). *Konkurssien määrät kasvaneet voimakkaasti 4 vuotta*. <https://www.konkurssiasiamies.fi/ajankohtaiset/konkurssien-maarat-kasvaneet-voimakkaasti-4-vuotta/>
- Konkurssiasiamiehen toimisto. (n.d.-b). *Konkurssi ja yrityssaneeraus*. <https://www.konkurssiasiamies.fi/konkurssi-ja-yrityssaneeraus/>

Konkurssiasiamiehen toimisto. (n.d.-c). *14 Konkurssin raukeaminen*.

<https://www.konkurssiasiamies.fi/suosituksset/14-konkurssin-raukeaminen/#3-konkurssin-raukeamista-koskeva-esitys-ja-hakemus>

Konkurssiasiamiehen toimisto. (n.d.-d). *Konkurssimenettely*. <https://www.konkurssiasiamies.fi/konkurssi-ja-yrityssaneeraus/konkurssimenettely/>

Konkurssiasiamiehen toimisto. (2019-a). *01 Konkurssipesän haltuunotto*.

<https://www.konkurssiasiamies.fi/suosituksset/01-konkurssipesan-haltuunotto/>

Konkurssiasiamiehen toimisto. (2018). *08 Konkurssivelallisen toiminnan erityistarkastus*.

<https://www.konkurssiasiamies.fi/suosituksset/08-konkurssivelallisen-toiminnan-erityistarkastus/#1-erityistarkastuksen-tavoitteet>

Konkurssiasiamiehen toimisto. (n.d.-e). *15 Konkurssivelallisten neuvonta ja ohjaus*.

<https://www.konkurssiasiamies.fi/suosituksset/15-konkurssivelallisten-neuvonta-ja-ohjaus/#2-kuka-on-velallinen>

Konkurssiasiamiehen toimisto. (2021). *18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus*.

<https://www.konkurssiasiamies.fi/suosituksset/18-pesanhoitajan-velvollisuus-tehda-rikosilmoitus/>

Konkurssiasiamiehen toimisto. (n.d.-f). *10 Velallisen ja konkurssipesän kirjanpito ja konkurssipesän tilintarkastus*.

<https://www.konkurssiasiamies.fi/suosituksset/10-velallisen-ja-konkurssipesan-kirjanpito-ja-konkurssipesan-tilintarkastus/>

Konkurssiasiamiehen toimisto. (2019-b). *03 Velallisselvitys*.

<https://www.konkurssiasiamies.fi/suosituksset/03-velallisselvitys/>

Konkurssilaki 120/2004. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2004/120>

Lautjärvi, H. (2018). *Business Crime – Yritysjohdon miinakenttä*. Edilex Lakitieto Oy.

Liiketoimintakieltojen rikkominen vähentynyt. (29.10.2021). *Valtiovarainministeriö*. <https://vm.fi/-/25235045/liiketoimintakieltojen-rikkominen-vahentynyt>

<https://vm.fi/-/25235045/liiketoimintakieltojen-rikkominen-vahentynyt>

Liiketoimintakieltolaki 1059/1985. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1985/1059>

Liiketoimintakieltoon määrätyillä yhteyksiä liiketoimintaan. (28.11.2020). *Poliisi*. <https://poliisi.fi/-/liiketoimintakieltoon-maaratyilla-yhteyksia-liiketoimintaan>

<https://poliisi.fi/-/liiketoimintakieltoon-maaratyilla-yhteyksia-liiketoimintaan>

Maijala, T. (Konkurssiasiamies). (8.5.2025). *KAM ajankohtaiset. Velallisen erityistarkastus valtion varoin & julkisselvitys käytännön keinoina talousrikostorjunnassa. Valvontahuomioita* [webinaari].

Konkurssiasiamiehen toimisto.

<https://www.konkurssiasiamies.fi/app/uploads/sites/3/2024/11/Konkurssiasiamiehen-toimiston-webinaari-8.5.2025-Konkurssiasiamiehen-toimiston-ajankohtaiset.pdf>

Nurro, M. (2019). *Pesänhoitajan rooli talousrikosten selvittämisessä* [pro gradu -tutkielma, Itä-Suomen yliopisto]. <https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/330f9237-e262-40ed-8f48-a982aba51998/content>

<https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/330f9237-e262-40ed-8f48-a982aba51998/content>

Oikeusministeriö. (n.d.). *Rikosoikeus*. <https://oikeusministerio.fi/rikosoikeus>

Osakeyhtiölaki 624/2006. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2006/624>

Paasonen, L. (2023). *Talousrikokset: uhka vai mahdollisuus? Empiirisiä oikeustutkimuksia talousrikoksista* [väitöskirja, Itä-Suomen yliopisto]. Punamusta Oy.

<https://erepo.uef.fi/handle/123456789/30918>

Poliisi. (n.d.). *Talousrikollinen vie yhteisestä pussista*. <https://poliisi.fi/talousrikokset>

Rikoslaki 39/1889. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1889/39-001>

Sisäministeriö. (n.d.). *Yleinen talousrikos on veropetos*. <https://intermin.fi/poliisiasiat/talousrikollisuus-ja-harmaa-talous>

Suomi.fi. (n.d.). *Konkurssi*. <https://www.suomi.fi/yritykselle/muutokset-ja-kriisitilanteet/yritystoiminnan-loppuminen/opas/konkurssi>

Suomi.fi. (2026). *Konkurssimenettelyn vaiheet*. <https://www.suomi.fi/yritykselle/muutokset-ja-kriisitilanteet/yritystoiminnan-loppuminen/opas/konkurssi/konkurssimenettelyn-vaiheet>

Takaisinsaantilaki 758/1991. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1991/758>

Tilastokeskus. (n.d.-a). *Reliabiliteetti*. <https://stat.fi/meta/kas/reliabiliteetti.html>

Tilastokeskus. (n.d.-b). *Validiteetti*. <https://stat.fi/meta/kas/validiteetti.html>

Tomperi, S. (2009). *Tilintarkastus. Normeista käytäntöön*. Edita Prima Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vento, H. (1992). *Velallisen rikokset konkurssissa*. Lakimiesliiton Kustannus.

Verohallinto. Harmaa talous & talousrikollisuus. (2025). *Arvioita harmaasta taloudesta*.

<https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/laajuus/arvioita-harmaasta-taloudesta-ja-verovajeesta/>

Verohallinto. Harmaa talous & talousrikollisuus. (2026). *Verotus. Veropetosten torjunnan ja tutkinnan avainlukuja 2024*. <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/torjunta/torjuntatilastot/verotus/>

Verohallinto. Harmaa talous & talousrikollisuus. (2025). *Viranomaiset*. <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/tietoa-sivustosta/viranomaiset/>

Verohallinto. (2025). *Joka toisessa konkurssiyhtiössä on kohonnut harmaan talouden riski*.

<https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2025/joka-toisessa-konkurssiyhtiössä-on-kohonnut-harmaan-talouden-riski/>

Verohallinto. (2024). *Talousrikoksia ennätysellinen määrä vuonna 2023 – talouden heikko tilanne näkyy harmaan talouden torjuntatilastoissa*. <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2024/talousrikoksia-enn%C3%A4tyksellinen-m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4-vuonna-2023--talouden-heikko-tilanne-n%C3%A4kyy-harmaan-talouden-torjuntatilastoissa/>

<https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2024/talousrikoksia-enn%C3%A4tyksellinen-m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4-vuonna-2023--talouden-heikko-tilanne-n%C3%A4kyy-harmaan-talouden-torjuntatilastoissa/>

Yrityspörssi. (n.d.). *Konkurssi – kaikki, mitä sinun tulee tietää*. <https://www.yritysporssi.fi/blogi/konkurssi-kaikki-mita-sinun-tulee-tietaa-816>

Liite 1. Haastattelukysymykset pesänhoitajana toimineelle asianajajalle

Talousrikokset konkurssseissa

1. Kuinka monta konkurssipesää hoidatte arviolta keskimäärin vuodessa?
2. Kuinka usein kohtaatte rikosepäilyjä konkurssivelallisen toiminnassa?
3. Mitkä ovat yleisimmät rikosepäilyt konkurssivelallisen toiminnassa?
4. Missä vaiheessa konkurssimenettelyä rikosepäilyt yleensä nousevat esiin?
5. Mitkä tekijät vaikeuttavat rikosepäilyjen havaitsemista?
6. Millä toimialoilla olette havainneet eniten rikosepäilyjä?

Konkurssimenettely talousrikollisuutta ennaltaehkäisevänä prosessina

7. Mitkä ovat pesänhoitajan suorittamat jatkotoimenpiteet rikosepäilyyn tultua ilmi?
8. Millainen vastuu pesänhoitajalla on havaita rikosepäilyjä velallisen toiminnassa?
9. Voiko konkurssimenettelyllä mielestänne olla ennaltaehkäisevä vaikutus rikoksiin tulevaisuudessa? Jos, niin miten?
10. Havaitsetteko kehityskohtia pesänhoitajan ja viranomaisten yhteistyössä, joilla voitaisiin tehostaa rikosten selvittämistä konkurssivelallisen toiminnassa?

Liite 2. Haastattelukysymykset KHT-tilintarkastajalle Talousrikokset konkurssseissa

1. Kuinka pitkään olette toimineet tilintarkastajana?
2. Kuinka usein olette työssänne tekemisissä konkurssiin ajautuneiden yhtiöiden kanssa?
3. Onko teillä kokemusta tilanteista, joissa konkurssin yhteydessä on epäilty talousrikosta?
4. Millä toimialoilla olette havainneet eniten talousrikosepäilyjä?
5. Onko velallisen toiminnassa ennen konkurssia tyypillisiä havaittavissa olevia tekijöitä tai varoitusmerkkejä, jotka antavat aiheutta epäillä talousrikoksen tapahtuneen? Jos, niin mitä?
6. Kuinka todennäköisesti epäilette talousrikoksen tapahtuneen tilanteessa, jossa yhtiö on ajautunut maksukyvyttömäksi?
7. Ovatko kirjanpidolliset puutteet mielestänne yleisimpiä konkurssiyhtiöissä kuin muissa?

Konkurssimenettely talousrikollisuutta ennaltaehkäisevänä prosessina

8. Missä määrin tilintarkastuksella voidaan ennaltaehkäistä talousrikoksia ennen konkurssia?
9. Onko konkurssimenettely kokemuksenne mukaan tehokas keino paljastamaan aiemmin piilossa olleita talousrikoksia?
10. Voidaanko konkurssimenettelyllä mielestänne ehkäistä tai kontrolloida talousrikollisuutta?

Liite 3. Aineistohallintasuunnitelma

1 Opinnäytetyön aineiston kuvaus

Tämän opinnäytetyön toteuttamisen tukena on käytetty laadullista tutkimusta. Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä oli puolistrukturoitu teemahaastattelu.

Teemahaastatteluun osallistui kaksi henkilöä, jotka edustavat eri ammattiryhmiä: asianajaja, joka on toiminut konkurssipesien pesänhoitajana sekä KHT-tilintarkastaja. Molemmat ammattiryhmät ovat omiaan tarjoamaan asiantuntevaa sekä relevanttia tietoa opinnäytetyön tutkimusongelman kannalta. Eri ammattiryhmien haastattelua perustellaan monipuolisen tutkimusaineiston takaamiseksi. Haastattelut on suoritettu sähköpostitse ja noudattaen eettisiä perusteita. Analysoitava tutkimusaineisto on raportoitu työhön tekstimuodossa.

Teoreettisen viitekehyksen tueksi työhön on sisällytetty aiheen kannalta keskeisiä käsitteitä avaamista. Teoriaa on kerätty luotettavista opinnäytetyön lähdeluettelosta ilmenevistä lähteistä, kuten kirjallisuudesta, lainsäädännöstä sekä viranomaistahojen nettisivustoilta. Työhön on lisäksi sisällytetty tilastokuvia visuaalisuuden sekä havainnollistamisen lisäämiseksi.

2 Aineiston tallennus ja säilytys

Aineisto tallennetaan ja sitä käsitellään opinnäytetyön tekijän omalla tietokoneella, joka on suojattu salasanalla. Täten opinnäytetyön tekijä varmistaa tietoturvan sekä -suojan toteutumisen.

Aineistosta tallennetaan varmuuskopiot erilliseen kansioon säilyttäen sen erillään analysoitavista tiedostoista. Opinnäytetyön tekijän lisäksi aineistoa saattaa käsitellä opinnäytetyön ohjaaja, joka on tietoinen aineiston asianmukaisesta käsittelystä.

3 Henkilötietojen ja arkaluonteisten tietojen käsittely

Opinnäytetyössä ei käytetä tunnistettavia henkilötietoja. Opinnäytetyössä mainitaan osallistujien ammatit, jotka ovat yleisiä,

eivätkä täten yhdistettävissä tiettyyn henkilöön säilyttäen osallistujien anonymiteetin. Ammattien mainintaa työssä perustellaan tutkimustyön luotettavuuden takaamisella. Haastateltaville on ilmoitettu jo rekrytoinnin yhteydessä, että haastatteluaineisto raportoidaan työssä ammattien mainintaa lukuun ottamatta täysin anonymisti.

Työn liitteenä ei julkaista haastatteluaineistoa. Valmiin työn liitteenä julkaistaan käytetyt haastattelukysymykset.

Julkaistava työ ei sisällä salassa pidettävää tietoa.

4 Aineiston omistajuus

Opinnäytetyön, sen aineiston sekä tulokset omistavat sen tekijä. Opinnäytetyöprojektissa ei ole muita osapuolia.

5 Aineiston jatkokäyttö työn valmistumisen jälkeen

Tämän opinnäytetyön tutkimusaineistoa ei jatkokäytetä. Opinnäytetyön tekijä säilyttää aineiston tietoturvallisesti vaatimusten mukaisesti vuoden ajan opinnäytetyön hyväksymispäivästä, jotta valmiin työn tulokset voidaan tarvittaessa varmistaa ja aineisto hävittää tämän jälkeen tietoturvallisesti.